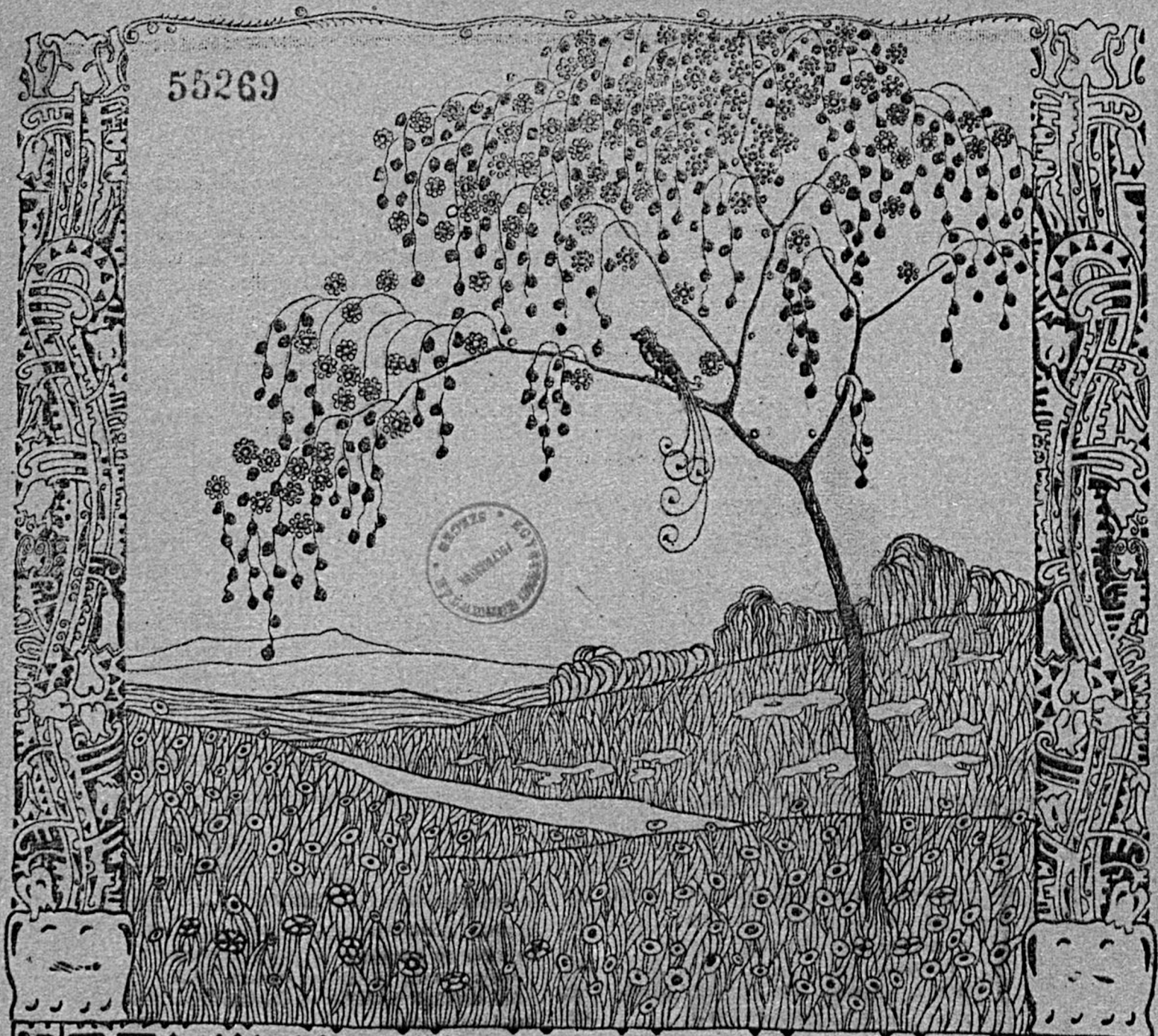

55269

TAVASZ

SZÉPIRODALMI MŰVESZETI ÉS KÖZGAZDASÁGI

FOLYOIRAT

Főszerkesztő: SZEREDAI-GRUBER KÁROLY

Bratislava

II. évfolyam, 23. szám

1920. június 13

Ára K. 3.—

LAPUNK ELŐFIZETŐIT

és barátait mély tisztelettel arra kérjük, hogy lapunkat ösmerőseik körében ajánlani s ezáltal bennünket ideális kultúrtörökvéseinkben, az örök szép felé vezető utunkban támogatni legyenek kegyesek. Mert mi ugyan nem anyagi érdekekre alapítjuk lapunk existenciáját, de az olvasóközönségünk támogatásából kiható erkölcsi erőre nekünk is szükségünk van. Szerezzenek nekünk minél több új előfizetőt és reméljük idővel jóbarátol, hiszen az emberiségnek soha sem volt nagyobb szüksége törhetetlen idealistákra, mint a mostani szomorú, eldurvult, önző világban. □ □ □ □ □

Mindenki aki 3 egész éves, 5 féléves, vagy 10 negyedéves előfizetőt szerez, egy negyedévig díjtalanul kapja lapunkat. Erre vonatkozó szives megkereséseket a kiadóhivatal (Lőrincapu-u. 11) intéz el. □ □

ELŐFIZETÉSI ÁR HELYBEN ÉS VIDÉKEN

Egész évre	K 100.—
Félévre	K 50.—
Negyedévre	K 25.—

A Tavasz kapható: Wigand K. F. R. T. nyomdájában Lőrincapu utca 11., Steiner könyvkereskedésében Ventur utca 22 és fiókjában Stur-utca 15, valamint minden nagyobb könyvkereskedésben és trafikban. □ □ □

TARTALOM

	Oldal		Oldal
„Frühling-szonáta.“ <i>Irita SZIKLAY FERENC</i>	449	Vasárnap délelőtt. <i>Irita IPSZILON</i>	459
A szérum. <i>Irita HERCZEG GÁBOR</i>	452	Az átok. <i>MESARTIM</i> regénye. (Folytatás.)..	460
A hatalom hőse. <i>HAMVAS JÓZSEF</i>		Irodalom és művészet. — <i>Egy új történeti</i>	
<i>költeménye</i>	454	<i>regény. (Szabó Dezső: Az elsodort falu.)</i>	
Drámai művészet. <i>Irita HONTHY OTTÓ</i> ..	455	<i>Irita AGÁRDI LÁSZLÓ. — Beszámolók</i> ...	462
Affér. <i>Irita SZILASSY ISTVÁNNÉ</i>	457	Szerkesztői posta.	466
		Hirdetések.	

Belső dolgozótlársak: *HONTHY OTTÓ* és *SOMOS ISTVÁN*.

SLOVENSÁKÁ BANKA, FIÓK BRATISLAVA

SÜRGÖNYCÍM:
SLOVENSÁKÁ

.. 17 FIÓK ..

STÜR-UTCA 2/4. SZÁM
RÉSZVÉNYTÖRE ÉS TARTALÉK-
ALAP KÉ. 60.000.000 BETÉTEK
KÉ. 50.000.000

Elvállalja az összes banktranszakciók keresztül-
vételét a legelőnyösebb feltételek mellett.
Börzeoszt., áruoszt., saját borpincészet Modrában
INFORMÁCIÓK AZONNAL ÉS DÍJTALANUL

ALAPITATOTT
1 8 8 0

TÁVBESZÉLŐ
690, 1967

„Frühling-szonáta“

Irla Sziklay Ferenc

I.

Tavasz volt, alig nyílt, korán zsendült, márciusi tavasz. A téli hó még ott szégyenkezett szürkére vénülten, haldokolva a bokrok alján, de az élet már hővirághimmal szőtte át a friss zöld gyepet. A kicsi cinege már rá sem nézett az ablak fáján tálalt téli csemegére, valahol a kert közepén sürgeli az ember dolgát, ha ideje marad a nagy munkától. Irtja szorgalmasan a korona rügyét pusztító bogárságot. Ott lóg az ág végén, mint egy színes fülönfüggő s szakadatlan kiabálja:

Nyitni kék! Nyitni kék! Ez a bölcs ige a szőlős gazdának szól, hogy bontsa ki az életfát a téli, szunnyadó vackából, mert a kis jószág érzi már, hogy megpezsdült az élet nedve fűben, fában. A fa, az állat érzi meg legelőbb ezt, az ember kevéssé bizakodik a csalóka sugárban.

No meg a gyermek. Valahogy csikóvérűbb lesz az internátus kis társadalma, tanító néninek, tanító bácsinak nagyon össze kell szedni a komolyságát, jó kedélyét, hogy féken tartsa az ütött, kopott padokban a nyüzsgő kis sereget, ha a nyitott ablakon beárad a tavasz lehellete. Az órák a végtelenbe nőnek s az arányos osztás nehezebben megy a kis kontyok alá, mint télen. És ha szól a megváltó csöngettyű, hogy rajzik ki fürtökben a tarka-barka leányka-raj a kertreszóló kis kapun! S hogy elsuhan az a kurtla tíz perc! Még ugyszólván el sem intéződött a diplomáciai kérdés, hogy ki legyen fogó a „cicében“, még talán el sem mondták az „egyetem-begyetem“ végig és már zúg újra a

kegyellen csöngettyű! Ki hinné róla, hogy tíz perc előtt kedves is lehetett az a riasztó pergés!

Még ott zsong a fékbe szorított méheraj a komor folyósokon, minden osztályból kukucskáló, kipirult arccskák kandikálnak ki, nem jön-e a tanító néni s ha megnyílik a tanári szoba ajtaja, riadt csend ül egy-egy teremre.

Csak a második C osztályban van feszült, vihar előtti csend. Valami nagy eset eshetett meg ott, mert mindenki izgatottan ül a helyén. A siri csendet csak néha, néha szakítja meg egy-egy „pszt“! Az is kinek szólhat? Csak nem annak a támoltyogva repülő legyecskének, aki most ébredt téli álmából s most először szánott végig a levegőn!

A vigyázó iszonyu komolyan áll az asztalnál, ő a legfontosabb személy ebben a percben, rá szegődik negyven ragyogó szempár. Meg egy másik arccskára ott a legutolsó padban. Kihívóan, elszántan, szinte kacéran néz farkasszemet mindenkivel, aki arcába vájja megbotránkozó, de valami nagytól reszkető tekintetét.

Jön! Végre jön Ilma néni, az osztályfőnök. — A főlvigyázó meghajlik, az egész osztály egy suhanásban emelkedik föl. — A kis rendőr azonban nem megy szokásként a helyére, hanem megáll a katedra előtt. Az osztályt sem tudja ez egyszer a padhoz parancsolni Ilma néni gépies kézmozdulata.

— Nos, mi az? — veszi észre Ilma néni a fontos percet.

— Osztályfőnök kisasszony kérem, a Nagy Ica megbotránkoztatta az egész osztály vallásos érzését! — jelenti ki bátran a kis árulkodó.

Ilma néni szeme kérdően szegeződik a kis bűnös arcára. Egő pirosságot fest az üde, harmatos bőrre a jótékony, de szigorú tekintet.

— Igen, — folytatja a kis erkölcsbíró, — a tíz perc alatt Nagy Ica egy darab lekváros kenyeret tizorászott. És valahány falatot a szájába tett, mindég azt énekelte a „Nyomd meg a gombot“ szentségtelen nótára, amit csak a leg-szentebb áldozásnál szabad, bűnbánattal kiejteni: „Ez az én testem, ez ilt az én vérem“!

Ilma néni arca elhül a rettenetes vádra, az osztályon újra átsuhog a megbotránkozás sóhaja. Egy két „Jézus-Mária“ is leszakad az áhítatos kis szivekről. Ica arca most már sápadtabb annál a hóvirágnál, melyet a kis pogány ott felejtett a fekete fürljei közt. Ugy áll az ostromló szemek tüzében, mint egy áldozatra szánt bari. Csak sirni nem tud. Érti, tudja, hogy *bűnt követte el*, de azt a tudatot sehogy sem tudja magára kényszeríteni, hogy *rosszat tett*.

— Igaz ez, Ica?

Semmi válasz, csak a fejecske esik mélyebben oda, a hevesen dobogó szív fölé.

— Nézz a szemembe Ica! És valld meg, hogy igaz-e?

Csak egy lemondó, néma, mindent beismerő fejbiccentés. De a két égő szem most már erősen beleragad az Ilma néni szemébe s a bájos arcocskán megint ott pajzánkodik az a kihívó, elszánt, szinte kacér hetykeség.

— Miért tetted?

— Nem tudom!

— Miért bántottad meg azt a jó Jézust, aki a testét és a vérért adta érted?

— Nem tudom!

— Nem bántja, nem égeti a lelkedet ez a nagy vétek?

Hallgatás.

— Nos, felelj a kérdésekre!

— Nem, Jézuska nem haragszik rám!

— De Ica! Az Istenért, hogy lehetsz ilyen pogány! Nem félsz, hogy a jó Isten megbüntet ezért a szentségtelen beszédért? — Az osztályból a megdöbbenés moraja váltódik ki, az eddig szánakozó szemek most már riadva, valami idegenkedő bámullattal pihennek a megátalkodottá merevedett arcon.

— Látom, hogy az osztály szívében meg van zavarva a vallásos nyugalom, azért Ica szedd össze könyveidet és menj a hálóterembe. Ne merj onnan kimozdulni addig, amíg érted nem megyek. Addig is imádkozz a jó Jézuskához, hogy bocsásson meg neked, mert nem tudod, hogy mit cselekszel. Délután konferenciát fogok egybehívni és azt hiszem, hogy sikerül az ilyen megátalkodott gonosz gyermeket kizáratnom az intézetből!

A kis lány szóltanul szedte össze a cók-mók-ját s biztos, határozott léptekkel, meghajlás nélkül ment ki az ajtón. A kis kurta szoknya kacérabbul libbent a ringó járástól s mikor háttal állt az Ilma néninek, még egy kis grimásztól sem riadt vissza a kis imposztor, — szerencse, hogy nem látta meg senki a folyosón, legföljebb az ajtóval szemben a peplonjába komolyan beburkolózott öreg Sophokles.

II.

Együtt ül a tanári kar a társalgóban. A vád elhangzott, mindenki értetlenül csóválja a fejét, oly hihetetlen a dolog.

— Mi lelhetette azt a kis lányt, hiszen a kongregáció legszorgalmasabb tagjai közé tartozott eddig, — csodálkozott a katekéta, egy száraz kis káplán.

— Nagyon sajnálom, mert ha nem is a legszorgalmasabb, de határozottan a legtehetségebb tanítványom. És mégis, az osztály megzavart lelki egyensúlya érdekében azt javasolom, hogy távolítsuk el.

Az egész tanári kar egyhangulag bólogatott. Nem akadt egy sem köztük, aki a nagy elvelemültségben egy szemernyi kis enyhítő körülményt igyekezett volna keresni. Nagy Ica kegyellenül megsértette a vallást És ha megteszi ezt, de töredelmesen megbánja a tettét, egy kevésbé-szabályszerűvel megelégszik a földi igazságszolgáltatás, de így? Az eset érthetetlen, példátlan, de oly nagyfokú lelki leromlottságot árul el, hogy az intézet jó hire érdekében végre kell hajtani ezt a fájó operációt.

Valahogy így alakult ki a közvélemény. Ez még nem volt ugyan hivatalos konferencia, mert az igazgató ur hiányzott még, de a kis gonosztevő sorsa még volt már pecsételve. A zöld zsakettes, sárgára szivott ősz bajuszu Földi tanár ur három uja között eltörte a foga közül kivételesen kiszedett fogpiszkálót és nemes pátosszal mondta hozzá:

— Nincs kegyelem!

Csak a fiatal helyettes, Saáry tanár ur mosolygott a nagyképűségen, de szólani nem mert. Hogy is lehetne szava egy fiatal embernek a tudományban meggörnyedt férfiak s a tisztesség őrzetében mindent áldozatul hozó aggszűzek között! Csak hallgatott és szinte megsiratta elevenszemű kis kedvencét.

A szolga jött be s egy levelet adott át a legöregebb tanárnak.

Az igazgató írta:

— „Fontos dolgom akadván kérem a tanárnő urnőket és tanár urakat, hogy a konferenciát holnap délelőtt tizenegyre elhalasztani sziveskedjenek, amikor is az ifjúságot haza engedvén

nyugodtan meg lehet a súlyos krimet minden oldaláról világitani."

— No, a mindennapos tarok-parti nagyon fontos ügy! — jegyezték meg innen is, onnan is. Az öregebbje elcsoszogott hosszas hajlongás és körülményes bucsúzkodás után.

Saáry tanár ur s a hölgyek egy része ott maradt. Ilma, a fonnyadni induló leány, lágy mosollyal tekintett rá, a többiek is biztatva vették körül.

— Egy kis zenét, csak valami csekélységet!

— A „frühling-szonátát“!

— Halljuk, halljuk!

Az ajtóból még visszafordult egy két öregebb kolléga is:

— Muzsika lesz, akkor itt maradok.

— Én is... én is!

Csak Földi tanár ur dohogott el nagy duruzsolva:

— A frühling-szonátáktól ugyan sohasem érik meg a zöld bab!

Es fölhangzott az isteni remekmű két elég jó műkedvelő keze alatt. Az első tétel szelid, puha bája, friss ereje, kitörései és üde megnyugvása, az adagio fájdalmatlan, édes epedése, eleven vágyakozása lágy olvadékonyságot csalt a hallgatók szívébe.

A szkerco sehogy sem akart engedelmeskedni a két embernek szeszélyes ritmusával. A pikáns beosztásba hol itt, hol ott csúszott be valami kis egyenetlenség.

— Így nem fog menni, Ilma kisasszony, — jegyezte meg Saáry tanár ur, — vegyük talán osztott számolással, egészen lassan át.

— Egyszer talán magam venném át, hiszen a tanár ur tudja jól, csak én vagyok ügyetlen, — szerénykedett Ilma alázatosan.

Es már játssza is. — Lassan, minden hangra odafigyelve. — És ime, a pajzán kis táncritmus kezd emelkedni. — Nő, dagad bele a szoba izgult levegőjébe. — A csipkévé szétesett profán, érzékies dal kivetkőzik pőreségéből. — Viszi magával a játszó leány lelkét. — Már nem figyel ritmusra, beosztásra. — Az egyszerű, keresetlen akkordok egy tizenhetedik századbeli zoltár ünnepélyességével, magasztosságával döbbentik meg a lelkeket. — Zúg a hangszer, mint egy orgona s az áhítat valami éteri magasságba ragadja a legkevésbé megértőket is.

— Mi volt ez? Mi volt ez? Ez csak nincs benne? — pattannak föl a hallgatók, mikor elhangzik a himnusz.

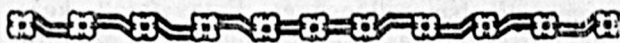
— De igen, szórul szóra benne van, csak a ritmus más!

Saáry tanár ur szinte beleveszett a lelkesedésben megszépült leány extázisába. Szinte kiáltó volt a hangja, amint beleszólt az áhítat csöndjébe.

— Kollegáim, engedjék meg, de én sokat, mindent megértettem ma. Megértettem, miért adta Beethoven ennek a csodaszép darabnak a tavaszi szonáta nevet. És megértettem, igen, tisztán látom a Nagy Ica dolgát! Nem azért tavaszi szonáta ez, mert valami üdeség vonul át az egészen, hanem ezért a rejtett zsolozsmáért, melynek szentségét nem átalotta profanizálni a Missa Solemnis mestere azért, mert tavasz van! A tavasz, ez a sokat, mindent ígérő tavasz, ez az oka mindennek. Az élet új hulláma dagad az egész mindenségben, új élet tobzódik fűben, fában, állatban, emberben. Az új élet vágya, új élet adásának a vágya. Az Istenség maga oltotta ezt az élőkbe. Szabadjára ereszti a szenvedélyeket s a teremtés tüzében megtisztul a szenvedély, ami ősszel bűn lenne. A józan ész? — Eh, ki beszélhet ma erről! Némaságra kárhózdódik az őszön az öntudatlanban maradt isteni erő alatt! Csak tulzás minden és nem bűn! A teremtést bitorolja a teremtmény s talán Istennek képzeletét. Versenyre kél a teremtőjével, semmi sem marad meg szentnek, érinthetetlennek. És ezt nemcsak az ember teszi. A kis, tavalyi oltvány gyümölcsbe-érés reménye nélkül virágot bont. A téli kis kakas élesebben kukorikkant, a gyermek szive megdobbán és haszontalan ábrándokba, csinytevésbe fojtja lázadó vérért. Ver sacrum ez, szent tavasz. Nagy szaturnália az egész világ. Nem szent semmi, Velenében karnevál herceg uralkodik s a zsoldárok profán melódiákba torzulnak.

Az Istenre kérem magukat, — hiszen jóságos szemével biztosan lemosolyog most arra a kis édes bűnösre, aki ott koplal a rideg hálóteremben — ne ítéljenek halálra egy ártatlan lelket, mert őszinte volt. Mert benne talán egy kissé hamarabb tüzet fogott az az égi szikra, mint másban!

Behizelgő, meleg hangja zengett a teremben. Mindenki érezte az igazságát, — és az elvetemültnek nyert ügye volt. Másnap mégcsak a konferenciát sem tartották meg, csak azt kötötte ki Ilma néni a földi igazságszolgáltatás nevében, hogy tartson a kis lázadó bűnbánatot, — hisz a farsang után is bőjt következik.

A regény a nyugati embernek az, ami az ópium a keletinek.
Lamartine.

~ ~ ~
Szellemes emberek sohasem unatkoznak, — még társaságban sem.

~ ~ ~
A nők sohasem hallgatnak, sőt még ha csókolnak sem, mert azzal is mondanak valamit.

A szérum

Irla Herczeg Gábor

I. vegyszerek gőze már sűrűn terpeszkedett meg a laboratóriumban. Nem bírta már a nyomasztó levegőt, feltárta az ablakokat és teli tüdővel nyelte a friss, tavaszi levegőt, mely mint pajkos gyermekhad tódult az ablakon át a káliumgőzös laboratóriumba.

Azután ismét hozzáfogott a munkához. A feltalálás izgalmát érezte, de fegyelmezeit agyának megfeszült, precíz számításai ezt legyőzték s ő nyugodtan, pontosan dolgozott tovább.

Pedig irlózatot harcolt vivott most a Halállal: a tuberkulózis szérumát feltalálni — ez volt a cél, melyet lényének minden porcikájával elérni akart.

De a fehér köpenyes, sovány szőke emberke most erre nem gondolt, semmire sem gondolt, fejében csupán a kémiai folyamatok s a törvények százai hemzsegték. Dolgozott nyugodtan, megfontoltan, s közben figyelte a mikroszkóp alatt azokat a mindent kibíró, hajlott pálcikaalakú rettenetes bacillusokat.

A lecsapódó gőzvegyületeket most egy chlórvegyületbe fogta fel.

A vegyszerek hihetetlen keverékét állította össze, s végül megkapta a hetek megfeszített munkájának eredményét: egy gyűszűnyi kevés citromsárga, erősen fénylő folyadékot.

Ekkor a bacillusos oldatot vette elő, s erre ráöntötte a sárga folyadékot.

— Tíz percet kell most várnom, s akkor meglátjuk...

Odatette az óráját a kísérleti csövekkel, tarka folyadékokkal telt asztalra, melyen kísértetiesen világított a Bunsen-láng zöldes fénye.

És ahogy leült, egyszerre nehezedett rá munkája világfelforgató súlyának tudata. Összerázkódott... Ugy érezte, hogy millió hörgő, lázas beteg szeme fordul feléje, az életért könyörgő kétségbeesett pillantással. Érezte a nagy ellenfél nyomasztó ismeretlenségét. Feje zúgott, keze remegni kezdett és türelmetlenül nézett az órára. Még csak három perc múlt el azóta. Kibíratatlan türelmetlenség vett rajta erőt. Agyában érezte, amint abban a kis üvegcsőben most a milliók harca tombol a nagy, undorító ellenességgel... Csaknem víziószerűleg látta maga előtt, ahogy a kemény, intenzív folyadékban a láthatatlan apró bacillusok meg-megvonaglanak s a nyomasztó csendben küzdenek azok is a létükért. Az egyik léte — a másik halála.

Ismét ránézett az órára: öt perc! s tekintetét le sem vette onnét. Nézte a pompás chronométer másodpercmutatóját, mely minthacsak kínozni akarná őt, csigalassúsággal haladt előre.

Nyolc perc!...

Azt hitte megőrül. Odanézett az üvegcsőre és szeretne volna felkapni, hogy megvizsgálja. De azután visszatartotta magát, nyugodtságot akart magára erőszakolni, de rögtön érezte, hogy ez lehetetlen.

Felkelt és úgy nézte a mutatót.

Még tíz másodperc...

Megfogta az üvegcsővet.

És ebben a pillanatban egyszerre ellúnt ismét minden gondolata a fejből s keze egy rezdülés nélkül, nyugodtan tartotta a nagy rejtély megfejtését.

...De mikor szemét a mikroszkóp lencséje fölé tette, egyszerre úgy érezte, hogy még a lélekzete is elállt.

Belenézett.

Azután fogait lassan összeszorította, hogy megcsikordultak és kimerülten dőlt a székébe. — Semmi... — mormogta halkan.

Ott ült gondolat nélkül, bárgyún maga elé meredve székében.

Egyszerre úgy érezte, hogy nagyon éhes. Eszébe jutott, hogy aznap még nem evett egy falatot sem. Bágyadtan, támolyogva ment ki a laboratóriumból.

II.

Szóltalanul, mohón falta az ételt.

Felesége ott ült és nem faggatta őt, látta ura arcán a sikertelenség leverő bélyegét.

Fájt neki tehetetlensége, hogy nem segíthet ezen a sápadtarcu, sovány, hallgatag emberen.

A férfi, mikor már megette, ami előtte volt, félretolta a tányért, azután feleségére egy pillantást sem vetve, lassan felvette kabátját, kalapját és elment, mert végleg kimerült idegzetét még a felesége jelenléte is gyötörte. Elment s kábultan lődörgött az elhagyott utcákon.

Az asszony, mikor a férje elment, kezébe vett egy könyvet, de midőn észrevette, hogy már két oldalt is elolvasott anélkül, hogy fogalma lett volna arról, hogy mi állt ott, félredobta a könyvet. Azután eszébe jutott, hogy ura bizonyosan égve felejtette a laboratóriumban a villanyt, arra gondolt, hogy a múlt hónapban is túlnagy volt a villanyszámla és lement. Mikor maga mögött betette a laboratórium ajtaját, furcsa érzés vett rajta erőt. Meglepte a nyomasztó csend, a szokatlanul nagy rendtelenség s egy különös, átható szag.

— Hát ez az a hely, ahol az én szegény kis uram annyiszor szenved vereséget?... Ezek

a kellemellenszagu, tarka folyadékok meg üvegcsövek azok, melyeken az ő csodásan éles feje nem tud uralkodni?...

Meglátta a görcső mellett a kristályosan csillogó, szemetszűrő sárga folyadékot. Rögtön tudta, hogy „ez az“!...

Nézte, nézte... és észre sem vette, hogy keze valamely érthetetlen erőtlől vezetve megfog egy üvegcsövet, amely a sok más között volt... és egy cseppet beleöntött a sárgás folyadékba. Azután még egyből és megint egyből. Egyszerre észrefért és megdöbbsent. De azután azt gondolta, hogy ő ugy sem rontott semmin, mert — az a valami ugy sem volt jó.

Akkor rendbe rakta szépen egymásmellé az üvegeket, eloltotta a Bunsen-lángot, meg a villanyt és gondatlanul visszament szobájába.

III.

A férfi másnap csak ugy megszokásból lement a laboratóriumba, ámbár érezte, hogy ezt a harcot folytatni képtelen. Nincs ereje sem reménye hozzá.

Amint belenézett a laboratóriumba, szeme rögtön odapillantott, ahol a sárga folyadékot hagyta. Megdöbbsent. A sárga folyadék — smaragd-zöld volt. Szétnézett, s rögtön látta, hogy az asszony járt a szobában. Dehát.... ő.... ezt még sosem tette, hogy a vegyszerekhez nyult volna.

Azután elmosolyodott.

— Szegény, az ő butácska fejével bizonyosan segiteni akart rajtam.

Megfogta a csövet, hogy kiöntse.

De azután valamely babonás érzés vett rajta erőt, meg a folyadéknak is valami különös színe volt.

— Hátha?!... Ugyan mit, ostobaság... Ez nem véletlenre bízott dolog... Külömben ugy sincs más dolog, megpróbálok...

Ismét várnia kellett tíz percig, de most egy csöpp izgalomtól sem érzett, sőt oda se hederítve, rakosgatni, rendezgetni kezdte holmijait.

Annyira nem törődött a kémlelőcsővel, hogy már jóval elmúlt a tíz perc, amikor az eszébe jutott. Egy cseppet ráöntött az üvegmeztetűre és beleillesztette a mikroszkóp alá.

Kíváncsiság nélkül, csupán a saját gyerekségén mosolyogva nézett bele.

Egyszerre egy elektromos áram futott végig a testén. Minden idegszála a pattanásig megfeszült, s egy hörgő, artikulálatlan hangot hallatott.

A pálcikaalaku bacillusok szétsorvadva, megmeszesedve feküdtek az oldatban.

Mint egy örült rohant fel a lakásba.

— Elpusztultak!... elpusztultak...! — lihegte. A felesége elsápadt. Rögtön megértette, hogy miről van szó.

A férfi ész nélkül rohant vissza, az asszony utána.

Odalent ismét belenézett a mikroszkópba, hogy nem-e csalódott. Nem, nem!

S mintha esztét veszítette volna, folyton ezt hajtogatta:

— Elpusztultak, elpusztultak...

IV.

Jó időbe telt, míg kissé lecsillapodtak, magukhoz tértek. Az asszony a kályha mellett állott, a férfi pedig elgondolkozva járkált fel és alá a szobában.

Egyszerre megszólalt.

— Hogyan csináltad?

— Nem tudom... Mintha valami vezette volna a kezemet... akaratlanul...

— És melyik üvegből öntöttél bele?

— Azt hiszem abból a szintelenől... meg abból a kékből... nem, mégse... Nem tudom! Sokból. Talán mindből.

— No nem baj. Majd vegyelemzem a folyadékot, s meglátom akkor. Csak várok még kissé, míg rendbe tudom hozni gondolataimat.

Hosszú csend.

Az asszony ekkor halkán, boldog szeretettel megszólal:

— Ugye mégis csak az az asszony találta fel, akinek mindig azt mondtad, ha valami ilyesfélét kérdezzél: „Ugyan kérlek, ez nem neked való, ehhez te nem értesz!“

A férfi felnézett. Előbb arra gondolt, hogy most odamegy a feleségéhez és szeretettel, mosolyogva megcsókolja a homlokát. De azután úgy érezte, hogy ebben a mondásban valami lenézésféle, valami gőg is van és így szólt:

— No, no... Azt hiszem ezt nem annyira te mint inkább a véletlen találta fel.

Az asszony az elébb még olyan boldog volt, s úgy örült annak, hogy ő megsegíthette az urát, s ő szerezhet annak diadalt, — s most bántotta ez a beszéd, melyet hálálanságnak érzett.

— Persze, hogy én találtam fel. Legalább is inkább én — mint te.

— Azt éppen nem. Mert én tudománnyal csináltam meg azt, amit te csak véletlenül kiégésítettél. De az alapja mégis csak tőlem származik.

— Igen, az alapja. Csakhogy az nem ért semmit. Egy fakrajcárt sem.

— Ezt ne mondd kérlek. Amit én csináltam...

— De igenis. Az nem ért semmit.

A férfi nem akarta, hogy ebből veszekedés legyen, főleg most, amikor igazán csak a bol-

dogságnak volt itt helye. Beleegyezőleg csilitgatta az asszonyt. Hanem az mindig ingerültebben válaszolt, bosszantotta, hogy a férje még mindig olyan fölényes szeretettel ad neki igazat, mint egy gyereknek.

A férfi pedig nem birta sokáig, egyszerre ő is ingerült lett.

Csúnyán veszekedni kezdtek. Már egészen eltértek az eredeti tárgytól és csak egymás szavaiban gáncsokodva mind inkább indulatba jöttek.

A férfi már nem birta érvekkel az asszony csökönyössége ellen.

— Külömben mit vitatkozom én veled — szolt —

aki még a négy polgáridat is falun végezted!

Az asszony hirtelen nem tudott felelni. A mérhetetlen dühtől egészen elsápadt. Azután egyszerre egész testét elfogta a méreg láza. Szeme megtelt könnyel s teljesen átengedve magát a düh örületes rohamának, — odaugrott az asztalhoz.

— Úgy? Hát — tessék!

A férfi felordított, mint egy vadállat, de már késő volt. A kémlelőcső kirepült az ablakon s a kert kavicsos útján ezer darabbá törött.

Vége volt.

Milliók életét tette tönkre az asszonyi szeszély. A hiúság...

A hatalom hőse

*Leszállt az este. Róma nem pihen.
Patolájának szellős csarnokában
Föl és alájár Augustus, a császár.
Az egyedüllét boldoggá teszi.
Hallgatja Rómát s elgondolkozik:*

*Sok millió közt lettem legnagyobb.
Évek soráról irt történelemnek
A címe lettem s én töltöttem be mind.
Magamban szőt vágyak erőre kaplak
S beszélük milliók törvénye lett.
Vagyok küldötte a MA végzetének.
Amit teszek, litokban rendelt.*

*Ki van velem és ki van ellenem?
Siralja Róma a közlársaságot?
Ki mondja ezt? Nagy ősök jelmezében
Gyengék bolyongnak. Ezek panaszoják.
A közélet hamis kereskedői
Fényes cégérrel csalják a vevőt.
Ezek sutlogják aggodalmasan,
Hogy volna bár új Brutusz s Kassziusz,
Ki ezt a Czézárt is elejtené.
Szabadság lenne ez a törszűrés!*

*Ki volt Brutusz? Egy elkésett madár,
Ki a multból, amelyért úgy rajongott,
A jelenbe nem tudott átrepülni.
Semmit sem látott, csak egy puszta elvel,
Melyből kihalt már rég a tartalom.
Nem tudta azt sem, hogy a Kalitínák
Csúffá tették a régi ideált.
A népnek kedves mult nagyság regése,*

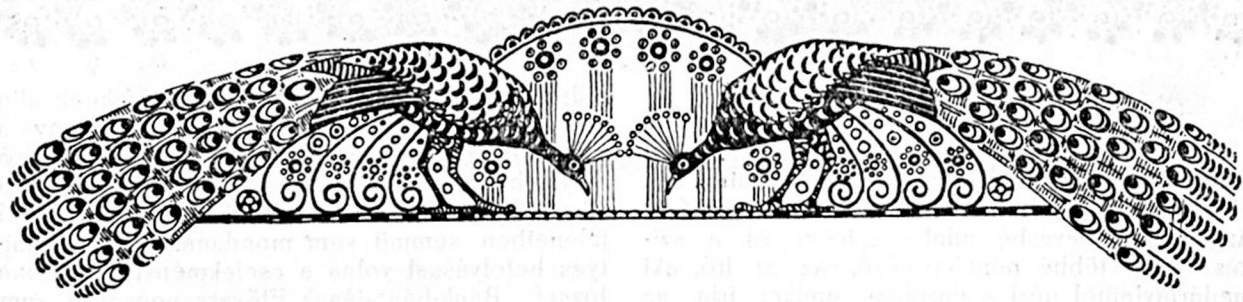
*Még kedvesebb a jós, ha jót beszél,
Legkedvesebb, ha ábránddá nagyitva
A multból példázod meg a jövőt.
De valj kudarcot és ne váls be mindent,
Annát csúfosabb s mélyebb lesz bukásod,
Minél felsőbb vitt föllengő szavad.*

*És Kassziusz? Ő tudta, mit cselekszik:
Ledöntött fenség trónt hagy üresen
S a fölcavart rend forró ércanyagját
Az ételmes kedvére öntheti.
Mert alkotásra nem volt bent tehetség,
Élvé emelte föl a rombolást.
A gyűlöletnek sápadt, vézna testét
A jelszavak rongyával fődte be.
Magát imádtá önző szenvedépe.
Kiuzsorázta nemzetét s korát.
Ezért bukott, mikor lecsillapodtak
A forrongó nép lázas álmái.
Ki tapsért áll ki a lömeg elé,
Komédiás az, bármit is szavaljon.
Étadja olcsón sérfibüszkeségét
S a tapsolóknak rabszolgája lesz.*

*Nagy Istenek! Hátát adok linéknek,
Hogy ily vaksággal meg nem verletek!
Hogy józan mérték mérlegére velve
Megértem Rómát s míg uralkodom,
Nem hiúságnak himzek palástot,
De millióknak élén dolgozom
S míg a jelennek rendjét összetartom,
Erősödik nyugodtan a jövő.*

Hamvas József.

— Drámai művészet —

Irla Kontly Ottó

Géza egy-kétszer kopogott az ajtón, de mikor nem kapott választ, egyszerűen megnyomta a kilincset s belépett. Dénes barátja a díványon feküdt s aludt. Mélyen, nagyokat szuszogva, mint amikor valakit munka közben kap le lábáról a fáradtság és lep meg az álom. Mellette nyitott könyv feküdt, a Bánk bán. A negyedik felvonás hetedik jeleneténél volt felütve, melyben Bánk leszurja Gertrudist. De Dénes még csak a jelenet elején tarthatott, amikor még a királynő kezében van a tőr, s az álom kiverte kezéből a könyvet, mielőtt a bán kitekerhette volna a kigyólelkű asszony körmeiből a gyilkot. Géza elmosolyodott.

— Na, te is ugyancsak álmos lehettél, ha ennél a jelenetnél el tudtál aludni.

— Mit mondtál? — rezzent fel Dénes, aki a szóbeszédre felébredt, s most álmos szemmel meredt Gézára. De az csak gúnyosízű mosollyal nézett végig rajta.

— Semmit sem mondtam.

— De igen, hallottam a szavad! Különben — felült a díványon — hogyan is jöttél ide be?

— Az ajtón.

— Lehetetlen! Hiszen én lezártam az ajtót, mielőtt lefeküdtem.

— Semmit sem zártál be, mert én is annak heveredtetél oda a díványra, hogy aludj, hanem, hogy olvass. Most pedig tessék, olvass tovább. Én egyáltalában nem is tudom megérteni, hogy lehet egy jelenetet félbehagyni a kellős közepén. Ha én a kezembe veszek egyszer egy szindarabot, akkor le nem teszem, amíg a végére nem értem. Egy regényt lehet részletekben olvasni, egy szindarabot soha.

— Ebben tökéletesen igazad van. De én egy lépéssel még tovább is mennék: szindarabot egyáltalában nem szabad olvasni. Azt csak látni és hallani szabad.

— Belőled most a leendő színigazgató beszél, akit, ha álmából verik fel, akkor is csak a kassza-rapportra gondol.

— Nem, nem! Egészen komolyan mondom: szindarabot csak a színpadon szabad megnézni. Aki csak olvassa, annak fogalma sincs a darabról.

— Kedves Dénes, én megengedem azt, hogy neked a szereped olvasásánál fogalmad sincs a darabról, de ha az egész szövegekönyv a kezdedben van, akkor csak tudod, hogy mit olvasol? Nem mondom, hogy az átlagember is tudja, de neked, mint művészembernek, csak kell, hogy fogalmad legyen róla?

— Ha azt akarod, hogy őszinte legyek, bizony nem mondhatok mást mint azt, hogy: nem! Ha százszor is elolvastam egy darabot, a próbán mégis alig ismerek reája. Ennek pedig az a magyarázata, hogy a könyvalakokban nincsen élet. Csak betű az! Fekete betű fehér papiroson. Semmi más! Csak a színpadon élnek az alakok igazán!

— Dénes mondd, komolyan beszélsz most?

— Egészen komolyan.

— Akkor radirozd ki a névjegyedről a drámai művészt!

— De már bocsáss meg...

— Nem bocsájtok meg semmit, radirozd ki csak egész nyugodtan! Mert nem vagy az!

— Ezért magyarázattal tartozol nekem!

— Kérlek szépen, ezerörmest! Tudod te, mi a művészet?

— Persze, hogy tudom!

— S azt is, hogy mi a drámai művészet?

— Csak fogom tudni, mi a kenyerem?!

— Nem igaz! Te...

— !

— Kérlek, ne zavarj! Most hadd beszéljek én! Neked fogalmad sincs a drámai művészet-ről, arról, ami művészet a drámában. A te kenyerednek semmi köze a drámai művészethez, s épp ezért, ismétlem újból, nem is vagy te drámai művész. Csak bitorlod a címet! Az utca pedig elhiszi, hogy tényleg az vagy. Én is annak hittelek. Sajnálom, hogy csatlakoztam benned!

— De az istenért, hát mi az a drámai művészet, amiről te beszélsz?

— A végigélés.

— Nem értem egészen.

— Látod, ez az éppen! A drámai művészet nem más, mint végigélni valamit. S mindenki, aki valamit végig tud élni, az drámai művész. Az író nem kevésbé, mint a színész és a színész nem többé mint a néző. Az az író, aki madártávlatból nézi a darabját, amikor írja, az nem alkot művészi; az a színész, aki a színpadon másra is gondol, mint arra, akit színre visz, az nem művész; s az a néző, aki az első öt percen belül nem felejtette el, hogy lenn ül a nézőléren, az csak vásári komédiát lát a színpadon. Végigélni! Ez az! A bölcsök köve, a hétpecsétetes litok! Végigélni, ez a művészet! Végigélni és együttélni! Az az író, aki igazán művészi teremt, az együtt él az alakjaival, az végigéli szenvedéseiket, végigéli örömeiket, terveiket, mozdulataikat, beszédüket, mind, mind végigéli. Amikor Shakespeare a Macbeth második jelenetében vérző vitézt hoz a színre, önmaga áll ott, érzi a fájalmát, látja a vért! S a néző, aki együtt mondja Bánk bánnal:

„Vége! volt-nincs; de ne tapsolj hazám —“
s aki a következő pillanatban Gertrúddal együtt vonaglik halálkínjában, az nagyobb művész talán, mint az a színész, aki odaönn a színpadon Bánkot, vagy Gertrúdist játssza. S az, aki csak olvassa is, ha együttlérez és együttél a könyvalakokkal, ha végigéli azt, amit olvas, akkor látja is maga előtt az egész cselekményt, talán még sokkalta jobban, mint ahogy a színpadon láthatná; úgy látja mintha maga is ott élne a szereplők között. S ez a művészet! Nem az, ha valaki csak odaáll és elmondja a bemagolt szerepet, végigcsinálja a betanult mozdulatokat, beszéljen az akármilyen szépen, s mozogjon akármilyen kecsesen is! Te előbb azt mondtad, hogy drámát nem szabad olvasni. Dehogy is nem! Csak azoknak nem szabad, akik nem tudják végigélni azt, amit olvasnak, azoknak, akik nem — művészek. Igaz, hogy aránylag kevesen vannak az ilyen művészek, nagyon kevesen, a drámaírók közül is alig minden huszadik, de mégis sokkal többben, mint ahányan a névjegyen áll ott a „drámai művész“, számontartva azt, hogy éppen ezek közül van a legkevesebbnek köze a művészethez. Ugy olvasni drámát, amint te tetted azt, persze nem szabad! Nem szabad azért, mert ha művészműve is volna s végigélnéd, amit olvasol, ha ott folytatnád, ahol elhagytad előbb, öt perc is beletelne, amíg beleélted magad újból a helyzetbe, közbe pedig öt oldalt is elolvastál már, amelyeknek cselekményét nem élted végig s mely így teljesen elveszett számodra. Ezért kezdik meg a nagy drámaírók darabjaikat rendszerint valami közömbös párbeszéddel, ezért tűznek

a darab elejére egy-két jelenetet, melyeknek alig van közük a drámai cselekményhez, hogy a nézőnek időt adjanak, hogy beleélhessen magát a helyzetbe. Ezért jelenteli meg Shakespeare a Macbeth elején a boszorkányokat, melyek az első jelenetben semmit sem mondanak, ami valamilyen befolyással volna a cselekményre s Katona József „Bánk-bán“-jának Előversengésével sem célozhatott mást. Hanem egy kissé más értelemben én is aláírom, amit mondtál előbb. Azt ugyanis, hogy nincs dráma, melyet csak olvasni szabadna. Egyszóval, hogy nincsen könyvdráma! Vannak ugyan drámák, melyeket technikai vagy más okokból egyáltalán nem, vagy csak nagy nehezen lehet színre vinni, de azért csak drámák maradnak. Goethe Faustját épp úgy kell olvasni, mintha Shakespeare Macbethjét, vagy Katona Bánk bányát olvasnád. Épp úgy kell együttérezned személyeivel és végigélni a cselekményt, mint minden más színdarabnál, mert csak úgy találod meg benne azt a drámai művészetet, mely a költő lelkét ihlette meg, amikor megteremtette halhatatlan mesterművét. Igen, kedves Dénes barátom, a végigélés, az a művészet a drámában.

Géza elhallgatott, de a hangja még tovább csendült a szobában. Dénes málázva bámult maga elé.

— Tudod Géza, kicsit sokat mondtál itt egyszerre — szólalt meg végre — nem tudtam egészen a nyomokban maradni. Gyorsan is beszéltél nagyon. Hanem valahogyan érzem, hogy igazat mondtál. És én úgy gondolom, hogy meg is tanítottál valamire. Én eddig azt hittem, hogy olvasni is más, játszani is más. Hidd el, ha játszottam eddig, mindig eggyé olvadtam a szereppel. Én csak azt nem tudtam, hogy olvasni is éppen úgy kell! De érzem, hogy úgy van, amint te mondd. S én azt hiszem, ha végig akarom majd élni ezután, amit olvasok, akkor végig is tudom majd élni. Én csak nem tudtam eddig, hogy ezt akarnom kell.

— Akkor nem is haragszol, ha előbb nem igen válogattam meg szavaimat?

— Nem, dehogy is haragszom. Sőt tulajdonképpen köszönöm neked, hogy reávezettél a helyes útra. Ha tényleg drámai művész vagyok, te tettél csak azzá most, mert csak most tudom, hogy mi is a művészet a drámában.

~~~~~

Haszontalan élet korai halál.

Goethe.

— Ádámnak nem volt nehéz Éva toalettlejait kiegyenlíteni.

— Csak olyan asszonyt vegyünk feleségül, akit jobbaratunkul választanánk, ha férfi volna.

Affér

Irta Szilassy Istvánné

A sugárban fürdő, akácillatos levegő megtelt muzsikáló, forró boldogsággal, ahol mosolyogva, összevágó lépésekkel megjelentek a nyári napsütésben. Fehérbe öltözöttek, férj és feleség. Pajzán, fesztelen jókedvvel sütkéreztek a szerelmük forró sugarában. Úgy keringtek a virágtól roskadozó tearózsza-csoport körül, mint az illattól megszárdult lepkepár. Megbotránkozók, kicsit írgy pillantásokkal kutatva figyelte őket az utca, a korzó közönsége, a hogyan a nagyon összeillő, szerelmes szép emberpárokat figyelni szokták. Ők ebből nem láttak semmit, talán nem vették észre, talán nem törődtek vele, éltek valami csodás, ragyogó mesevilágban. Az ő külön, boldog világukban, a melyet a szerelem úgy körülkerített, mint a Tigris és Eufrátes a paradicsomot, hogy abban az egy, szerető páron kívül más halandó nem lakhatott. Fiatalok voltak, szépek, harmonikusak. Igazi hamisítatlan előkelőség sugárzott róluk: külső, belső tisztaság, szívjóság, mindent megértő nagy emberszeretetet.

S a milyen biztosan egymásra talált az életnek ez a két bátor, gyönyörű művésze, olyan biztos, jól megérdemelt módon élvezték a szerelmüket, a fiatalságukat. Megmámorosodtak a saját hangjuk melegétől, a kacagásuk szerelmes, mély búgásától, a szemük néma, forró üzeneteitől.

Ahol megjelentek, ott az emberekre átragadt valami letűnt biedermeier-hangulat, vidámság, pajkos könnyelműség. A férfiak zavartan huzogatták a manzsettájukat, udvariaskodtak a feleségükkel. A feleségek viszont rég elfeledett csábító mosolyukkal fordultak a férjükhez... A cigány a szép asszonynak játszott. A pincérek ott lebzseltek az ő asztaluk körül. A kis borfiu le nem vette a tekintetét az asszony napsugaras szép arcáról. S a minden felől szálló irigy pillantások hevében ért mindig tüzezebbre a szerelmük.

Egyszer, egy nyári mulatságot követő hajnalon halk, finoman letompított muzsikaszó hangzott a szép asszony ablaka alatt. Már vagy tíz perce folyton azt az egy nótát játszotta a cigány:

„Azért jöttem a világra, hogy bolonduljak utána.“
A társaság kárörvendően fölfigyelt. Mi lesz ebből? Ki huzatja az asszony nótáját, elkéseredett következetességgel, mindig ugyanazt?

Másnap a tennisznél bizonyos tartózkodó hűvösség fogadta a boldog asszonyt s ezen a férj és feleség valami titkolt, diákos jókedvvel mulatott. A következő szombaton éjjel ismét fölhangzott a gyönyörű, szordinós zene... A társaság lázadozott. Hát ez mégis csak sok! Ez mégis több már, mint a mit egy szerelmes férj megengedhet a kacér feleségének!

És szálltak a mérgezett nyilak a szép boldog asszony szíve felé.

Egy alkalommal, búcsuzkodás közben az elefántcsontarcu, hervatag főjegyzőné, aki valamikor kikapós menyecske hírében állott, nem állhatta meg, hogy oda ne mondja a férjnek:

— Édes Feri öcsém, hiszen szép, szép dolog az, ha a férj feltétlenül imádja az asszonyt, de már engedj meg, türelem ide, türelem oda, énnekem nem volna kedvem hallgatni azt a bizonyos éjjeli zenét.

— Myra nagyon szereti, édes Ida néni, — szolt Bándy, a férj, rámosolygott a feleségére és boldogan villant egybe a tekintetük.

Úgy egy hét múltán, estefelé úgy találta Bándy, hogy a mint belép a kaszinóba, elnémul a szó a férfiak ajkán. Általában, az utóbbi időben úgy viselkedtek barátai, különösen a nagyon fiatal urak, mintha valamit takargatnának előtte. Sőt, ha jól lát, egy-egy diszkrét, félre nem magyarázható futó mosolyt is fedezhet föl a fiatalabb férfiak ajkán.

Bándy gondolkozott. Új állásába nem régen került ide. Mit akarnak tőle? Tudva soha senkinek nem ártott, sőt igyekszik lehetőleg beleilleszkedni a kis város igénytelen, fülledt légkörébe, a mi nem egykönnyen kivihető, tekintve az ő kifinomult, kimélyült lelki válágát. Baja nem volt soha senkivel itt... Eh! gondolta, ideges vagyok. Agyrém! S nem tulajdonított fontosságot a dolognak. Elfelelte.

Egy alkalommal azonban hirtelen lépvén be a kártyaszobába, a kis Szontagh Laci nem titkolhatta el a Bándy nevének az említését.

Bándy a fiú vállára veregetve nyugodt mosollyal kérdezte:

— Mi az Lacika, ha jól hallottam, a nevedet emlitted, szabad-e tudnom, mivel kapcsolatosan?

— Hát igen! — vetette oda Szontagh könnyed hetykeséggel, foghegyről — hát igen! Micsoda férj az, aki eltűri, hogy valaki a felesége ablaka alatt cigánnyal tapossa a gyepet?!

Szólt, s szinte belepirult a merészségébe a lányos huszonkét éves arca, a füle tövéig elpirult.

— Nézd Laci, — szólt Bándy egy bölcse nyugalomával, — úgy gondolom, hogy te most itt nekem hallatlan gorombaságot mondottál s ezért énnekem meg kellene téged leckéztetnem. A milyen jól kezelem a fegyvert, biztosan kárt tennék fiatal életedben. Ilyen kegyetlen nem lehetek, ezt talán mégsem érdemled! Fiatal vagy, gyermek vagy még, szóval sehogysem vagyunk egyenrangú ellenfelek.

A teremben villamos lett a levegő. Az urak kényelmetlenül feszengtek a helyeiken. — De Laci? no de ilyet! — Hagyjad kérlek Zoltán! Efféle felkiáltások röpködtek a levegőben.

Bándy folytatta:

— Hát én, barátom, mindannyiatok kedvéért sem párbajozom! Nem! Tiltja az igazságérzetem, az emberszeretetem! Pedig nektek most az kellene, — pisztolycső, lovagias ügy, romantika! Párbaj! Ez vibrál előttek, ez a kisvárosi, nevetséges gavallériátoknak a szentírása. Pedig az életnek a legnagyobb igazságtalansága a párbaj. Az egész haszontalan parádét olyan ember találta ki, aki szerette a szinpadit pózt, hivalkodott az ügyességével s kihasználta a másik tudatlanságát és ügyetlenségét. Poltron és ostoba fickó, aki álférfiasságának a látszatával megcsalja az igazságot! Nem csinállok hát az ügyünkből „lovagias” affért, — semmiképen sem vagyunk egyenrangú ellenfelek!...

Bándynak forró volt már a szép, mélycsengésű hangja, izgatott, remegő. Homlokán kidagadtak az erek.

Folytatta:

— Hónapok óta rosszakaratulag figyeltek engemet is, a feleségemet is, intrikáztok, kellemetlenségeket mondtok a szemünkbe. Miért? Tele van a kisvárosi életetek, ez a kicsinyes, obszurus éleletetek gyanúval, titkok forrásával, családi botrányok és szenzációk imádásával... A logikátok mindenestre könnyű és mulatságos: ha egy szép asszony ablaka alatt játszik a cigány, bizonyára *nem a férj* huzatja a nótákat. Látod, ebben kulminál a vidéki élet romlott gondolatvilága. Jegyezd meg magadnak, hogy ha

valamikor boldog ember leszel, ha találsz egy nőt, aki becsülni tudja önmagát: nem kell őt féltened az életnek semilyen fordulatában. Az nem válik a férfiak, a körülmények játékszerévé. Ne féltsd, ha mulat, ne féltsd, ha vig, ne féltsd, ha őszinte, szerelmes szívének a reflexe a szemében égve másra is kacag, a lelke azért tiszta marad, mint egy káprázatos, fehér illatos virág! Jól jegyezd meg, hogy a szeretet és a hűség — ha ápolod — mindennap újra nyit, mindig frissen virul. De ha elhanyagolod, ha magad hiszel benne legkevésbé?... Külömben a nőket mi annyiszor és annyiféleképen játszuk ki, hogy ebben az egy dologban: a feleség hűségében, végzetes komolyan a kezökben vagyunk! Ezt ki kell érdemelnünk!

Szontagh bensejében ijedt megbánás és szegyetlen-érzés hánykolódott. Kicsinyesnek, száználmasnak érezte magát. Kinosan vergődve kezdte magát mentetetni.

— De Zoltán kérlek, én úgy hallottam...

Bándy közbevágott:

— Egy hangot sem! Éppen eleget hallottam, egy szót sem többet! Légy nyugodt, a nótákat én, a saját passziómból huzattam. Légy benne egészen biztos, hogy ha valaki másnak jutná eszébe ilyen módon, rosszakaratú céllal zavarni az éjjeli nyugalmat, tanácsért nem jönnék ide hozzátok! Ne féltsd te a tekintélyemet, majd csak megőrzöm én azt magam is pajtás!...

Végezetül pedig vedd tudomásul, hogy az életet nem a rossz emberek rontják el, hanem az ostobák!

Szólt, kalapját véve köszönt és ott hagyta őket.

Az urak kínos-kedvetlenül néztek össze. Legelőször is a járásbíró sógora, egy fővárosi orvos, csudott föl a bámulatából:

— Elragadó volt ez a fiú! Jobban, nemesebben és férfiasabban lefőzte Lacit, mint ha kilövődne szájából a cigarettát! Nektek divatos élcek visszfénye a szeméitekben; az övében egy vidám, boldog élet harmóniája! A ti lelketek könnyen mintázható agyag; az övé acél! Az élet mennyivel szebb volna, de mennyivel jobb is volna, ha a férfiak a síríg körülvennék a feleségüket azzal a hódoló, rajongó szeretettel, a mivel a legtöbb férj csak az oltárig kíséri a feleségét, azontúl csak a másokét! Pedig örök igazság az, a mit egyik író mondott: A feleség az embernek a második szíve, éppen azért nem szabad tőle túl sok észet kívánnunk! Mindig gyermeknyelven beszéljünk vele, mert azt érti a legjobban s mindig bársonyos kézzel érintsük, mert a bőre érzékeny! A melegnek a legmagasabb foka is kellemes neki; de a hideg iránt érzékenyebb a pálmánál!...

Vasárnap délelőtt

Irta Ipsziton

Sápadt, szomoru arcomat piros fátyollal borítottam és úgy mentem az utcán, magamba mélyedtem. Valakinek egyszer örömet okoztam, talán akaratlanul és annak emlékére kaptam tőle ezt a piros, akkor nagyon divatos fátyolt. S azóta, ha nagyon sápadt az arcom, olyankor mindig ezt veszem fel, mert diszkréten palástolja arcom szintelenségét, segítve nekem abban, mire magam is töreksem: elrejtteni az emberek elől lelkem szomoru gondolatait.

És ma mégis! Amint a hosszú, hosszú úton hazabandukoltam, a szembenjövők majdnem mindegyike meg-megbámult. Miért? Nem értettem. Máskor oly észrevétlenül suhan el mellettem a sok nagyvárosi ember, halkán, mint az árnyék, vagy egymással beszélgetve, mosolygón, kacagva, de engem észre nem véve. Miért néztek tehát ma úgy rám, mit láttak rajtam? Hiszen én ma is csak oly zajtalanul, mint mindig, árva, szürke kis egérként lépdeltem tova, mintha nem is látnék semmit e csodásan szép, komisz, rossz és mégis gyönyörű életből. Mert nem is akartam látni az embereket; a gyermekeket, akik ma még szebbek voltak mint köznapon, hiszen gondosan felöltözve a templomba indultak, vagy már onnan jöttek. A ruhájuk még gyüretlen, tiszta, a kis lányok hajában kedvesen megkötött szalagcsokrok, a sok mosolygó szájacskó, nyílt tekintet, bájos üde gyermekarcok! És apró, fehércepős, vagy szandálos kicsi lábaikkal kedvesen topogva sietnek tova. A lelkük még csupa hit, csupa remény, minek nézzem őket? Hogy annál kiáltóbb legyen az ellentét köztük és köztem? Elég, ha véletlenül téved rájuk a tekintetem, olyankor úgyis rám mosolyog valamelyik és én biztosan intek feléje s szeretném magamhoz ölelni a drága csöppséget, de a lelkemben egy néma, hosszú sóhaj szakad fel, mely gúnyolódva mondja: „Lásd, te is voltál gyermek, biztosan boldog is, de akkor nem tudtad, hogy az vagy és az már nagyon, nagyon régen volt.“

Nem akarom látni a bakfisokat, akik szépek, üdék, gondtalanok. Nekik az élet még szép, vakmerően gondolják el jövő terveiket, akár realistikus, akár ideálisak azok. Ők még erősek, én már megroppantam, engem már letört az élet, mint magasra nővő, lámasz nélküli gyöngye rózsatövet a hirtelen jött vihar. És nincs erőm többé önmagamtól kiegyenesedni. Nem akarom tehát ezeket a szép, ifjú és boldog lányokat sem látni! Az asszonyokat sem. Nekik is van

kitűzött céljuk és azt el is tudják érni. Mert látni rajtok, hogy őket nem tépázta meg gyöngébb korokban a vihar, látom, hogy ők is erősek s így, ha manapság áll elébük az utonálló „Küzdes“, tapasztalt, erős kézzel félre tudják tolni őt az utjukból. ha esetleg nem is egészen, de legalább félig. De én már oly gyöngy vagyok, oly korán kicsavarta kezemből az „Erő“ csodás kulcsát az irigy Végzet. Az „Akarat“ oly tehetetlenné lesz önmagában.

És nem akarom látni a férfiakat sem, akik biztosan, acélos léptekkel haladnak előre! Az ő vonásaik erősebbek, azokon nem látszik meg oly könnyen, ha szenvedtek és el tudják rejtteni a boldogságukat is. Csak a szemükben huzódik meg valami, csak a tekintetük árulja el némileg, ha boldogok. Dehát miért nézzem én őket, miért vegyem észre szemükben ezt a sugarat? Érdekel ez engem? Mikor én egy drága, sötét szempár megértő, simogató nézését nem érezhetem! Mikor ez a tekintet most nem mondhatja nekem: „Ne félj, hisz te bátor voltál, légy most is az! Haladj előre csak, soha se nézz vissza és oldalt sem, mert akkor talán beleszédülsz az örvénybe. De ha nagyon elfáradtál, csak nyujtsd felém a kezedet; én majd segítségemre sietek. Hisz tudod, hogy én megértelek és mert te kedves vagy nekem.“

Ó, az ezeket mondó tekintet oly messze van tőlem, oly régen vitték már el! Dehát miért vitték el? Hiszen ő nem vétett senkinek! És ha már el is vitték, miért nem adják vissza már? Mikor adják őt vissza? Mindenkit újjára bocsájtottak már, csak őt még nem! Pedig az elsők között volt, akik elmentek, akiket elvitték...

Ó, beh hosszú így ez az út, talán nem is érek a végére soha!...

Oly melegen süt a nap és én mégis fázom. Szomorúan leszögezem tekintetemet és csak megyek, megyek előre. De ni, érzem mégis az emberek tekintetét rajtam. Mit bámulnak úgy rám? Eh föl azt a lecsüggedt fejet! Így megyek tovább. Mindegy, most is rám néznek. Az egyiknek tekintete azt mondja: Te beteg vagy, sajnállak. A másiké: Szegényke, mi bajod? A harmadiké: Ó beh szomoru vagy! és így tovább. Nem igaz, nem igaz! Mi közötök hozzám!? Nem akarom, hogy lássátok, hogy észrevegyétek bánatomat! Ne szánakozzatok rajtam!

Sietek, csaknem futok hazafelé. Szeretném arcomat, ezt az áruló arcomat úgy elrejtteni, hogy egy parányi gondolatomat ne lehessen meglátni rajta.

Otthon a rámnéző képmásomtól úgy megijedtem! Kezembe tettem arcomat, úgy sirtam el halk, befelé való sirással panaszomat: Uram, a Te házadból jöttem most és ime, még-

is könny van a szememben! Ó, hisz Te tudod, mennyire fájók a gondjaim. Vedd el a néhez gondolataimat, adj erőt újból a küzdéshez, töröld le arcom sápadtságát és fessd reá a boldogság piros színét!

Egy napsugár pajkosan csiklandozta a nyakamat. Föltekintettem. Fölszárította a könnyeimet és én mint már annyiszor tettem, mégis csak újra remélek.

Az átok

XI.

Mesartim regénye

Melinda fölemelte a fejét.

— Történt valami baj valahol, Erzsike?

— Biztosan, de nem máshol, mint itt nálunk!

— Miből gondolja? — kérdezte Melinda.

— Abból, — felelte a szobaleány, — hogy ma egymásután két távirat érkezett és ez mindig valami bajt jelent a művésznőkre.

— Nemcsak a táviratok miatt sir az ember, Erzsike.

— Tudom, — mondta a leány, bizalmasan rátámaszkodva az egyik fotel támlájára — én sohasem kapok sürgőnyt, mégis gyakran sírok... Néha olyan jólesik a sírás... Tudom is én, csak sírok...

— Miért? — kérdezte Melinda.

— Mert az már úgy benne van a leányban, mint a rózsában a cifra színe mellett a jó szaga.

Melindának az jutott az eszébe, hogy neki, a színésznőnek sincs különbség sorsa a szegény szobaleány sorsánál. Mind a ketten gyöngék, mind a ketten leányok, mind a ketten sírnak, sírnak sokszor ok nélkül is. Az egyik a cselédszobában, a másik bársonyos pamlagon, virágok közt, de itt is, ott is egyedül.

Valaki bejött a szobába. Lencsi volt. Odament Melindához.

— Melinda, jó híreket hozok, — mondta. — Nini!... Maga sir?... Sohase láttam még sírni.

Melinda fölemelte a fejét.

— Jól nézzen meg, kedves Eleonóra, mert ezután, azt hiszem, többször is meglát, mikor sírok.

— Pedig ez nem illik egy művésznőhöz, — mondta Eleonora komolyan és megcsóválta a fejét, mint a doktor, aki a betegséget súlyosnak találja.

— Mit csináljon, ha nem tehet róla? — kérdezte Melinda, miközben az elszáradt virágot az ujjai közt gépiesen morzsolgatta.

— Nem szabad, ... nem lehet ... A művésznő nevetel, sírhat, amennyit akar, a színpadon ... Azt mindenki látja és minél igazabb, annál inkább megcsodálják, de ott, ahol kevesen látják, csak mosolyognia lehet ... Minden színész könnyeivel tartozik az egész világnak, de önmagának mindig adósa marad ...

— Hisz ez ámitás!

— Ámitás, kedves, az egész modern színészi élet.

— Másképp nem is lehet, — mondta Melinda meggyőződéssel.

— De lehetett régen, — felelte Eleonóra. — Régen lehetett ... A görögök a színpadon nem bántották a színész lelkét. Minden szerepnek megvolt a maga lárvája és a láva mögött a színész — ember maradhatott. Sírhatót vagy nevelhetett, ahogy üldözte, vagy ahogy kegyelte a sorsa, ... de a piacon csak a szerepeit és nem a lelkét dolgozta meg ...

— Mégis furcsa volna most lárvákkal járkálni a színpadon, — vetette föl Melinda, aki nagy fásultságából kezdett egy kicsit már magához térni.

— Furcsa ... Furcsa, gyermekem, ma az egész ideges világ.

— Mi hír van a színház körül? — kérdezte Melinda Eleonórától.

— Már az előbb akartam mondani! — felelte Eleonóra titokzatosan. — Két bécsi szinidirektor érkezett és az egyik nagyon érdeklődik Halász Melinda után.

— Mit akar tőlem? — kérdezte Melinda.

Eleonóra kissé megütközve nézett az előtte ülő leányra.

— Hogy mit akar? — kérdezte és elmosolyodott. — Mit akarnak a direktorok?... Szerződést és jó üzletet!

Már Melinda is mosolygott.

— Bécsbe menjünk? — kérdezte Eleonórától, aki táncos lépésekkel lejtett át a másik szobába és énekelve felelt:

— A művész hazája a nagyvilág ...

Melinda fölkel a diványról és fölcsavarta a villanyt. A téli délután homálya a sarkokba menekült a hirtelen támadt nagy fényesség elől. A szobaleány lebecsájtotta az ablak redőnyeit és kiment a szobából.

Melinda föl-alá járkált a szobában, két kezét hátul, a kontya alatt összekulcsolta, a fejét hátra-

vetette és magas, nyulánk alakját büszkén kiegyenesítve, az ajkán egy keserűen gőgös vonással oktatta önmagát:

— Tulajdonképen Eleonóranak igaza van... A néninek is igaza volt... A színésznő éljen a színpadért... Teljes lelkével, egész, de egész szívével, ami, ha néha melegebben, hangosabban találna megdobbanni, szorítsa rá a kezét, jó erősen csak üssön rá az öklével és — a színésznő szíve majd elcsitul... Majd megtanulja, hogy neki csak előírásosan szabad aftakirozni, csak akkor, amikor a szerep kívánja és amikor a közönség kívánja, különben — nem hatásos!... Pedig ez a fő! A hatás. Enélkül nem jönnek a babérok, rózsák, a mindent felejtető, gyönyörű, szédítő tapsok és főleg nem jönnek — a bécsi direktorok!...

Csengő, fölényes kacagás gyöngyözött Melinda ajkán, majd hirtelen, mintha a saját hangjától ijedt volna meg, elhallgatott. Maga előtt látta Tibor sötét, a gyűlöletből izzó szeméit, kezein érezte kezének acélos szorítását, látta hajlékony, elegáns alakját eltűnni az ajtó mögött és a homloka elborult, a karjai lankadtan hullottak alá és mélyedtek el a ruha lágy szövetének bő ráncaiban. A fájdalom gyötörte, égelle minden porcikáját, mint valami rettenetes kór. De öntudatos büszkesége sehol sem volt már, egy pillanat alatt elszállt, eltűnt, mint a könnyű pehely, amit a vihar tovasodor.

Melinda észre sem vette, hogy valaki kinyitotta az ajtót. A szobaleány szólt be:

— Kérem, vendégek érkeztek!

Melinda a kezével intett, mire az ajtón Szentkalászy Iris, Gabriella és Zánkai Bandi léptek be. Iris jött elől, mosolygó arccal.

— Bocsánat, — mondta, — hogy meghívás nélkül jövünk ide, ahova csak a műzának szabad a bejárás!

Melinda, barátságos arcot erőltetve, a kezét nyújtotta Irisnek, Gabriellát pedig megölelte.

— Milyen szép, hogy reám gondoltak!... Igazi örömet szerez, mikor régi ismerősöket láthatok. Isten hozta, Bandi! — mondotta kedvesen és a hangja, egész magatartása kifogástalanul szívélyes volt. Akadémián tanulta az alakítást.

A hangos beszélgetésre bejött a másik szobából Eleonóra. Iris rögtön megismerte, odament hozzá, kezét fogott vele.

— Jó estét, kedves Eleonóra! Ugye eljön a nyáron megint a Quarneróra?

— Olyan vagyok én, mint a vándormadár, — felelte Lencsi, egy finom elefántcsont legyezőt, hihetetlen Melindáét, forgatva kezei közt, — ahol több a napsugár és jobbak az emberek, oda költözködöm...

Bandi Melindára tekintve, udvariasan megjegyezte:

— Azt meghiszem, hogy itt örökös a napsugár és a jóság sem messze lakhatik!

— Köszönöm! — mondta Melinda mosolyogva és lehajolt a kis Gabihoz, aki mind a két karjával átfogta a nyakát.

— Ó, — sóhajtolta az ábrándozó zárdanővendékek titkolt szenvedélyével — ó, itt olyan kedves, olyan szép minden, hogy én csak imádkozni tudnék!...

Iris elnevette magát.

— Gratulálok, Melinda, a hugomat, ugylátszik, máris meghódította!... Egészen beléje szeretett...

— Igen, Iris, — erősítette Gabi, — Melindát, mihelyt megláttam, meg is szerettem.

— Nem csoda, — szólt közbe Bandi vidáman nevetgélve, — könnyebb foglalkozás alig képzelhető el.

— Még sohasem láttam színpadot visszajáról, de az a hely, ahol Melinda játszik, azt hiszem, valami fenséges hely lehet! — lelkesedett Gabi. — Ugy szeretnék egyszer egy igazi színpadot látni!...

Melinda megsimogatta Gabi arcát és odafordult Lencsihez, aki aranyszálakkal összefűzött friss ibolyacsokrot helyezett egy vázába.

— Legyen szíves, kedves Eleonóra, — mondta neki Melinda, — kísérje el Gabriellát és mutassa meg neki a mi mesés világunkat... Lehet, hogy Gabriella is úgy jár vele, mint az a gazdaember, aki látta, hogy földjére egy szikrázó hulló-csillag esett...

— Mondja tovább, Melinda, — kérte Iris.

— Azt hitte, hogy nagy darab gyémántot kapott az égből. Szívdobogva futott oda, de mikor meglátta, csalódottan mormogta a fogai között: „Hm, ilyen összeégett füstös követ máshol is találni, nemcsak az égből”. És lábával a kő felé rúgott.

Gabi arca elszomorodott.

— Rossz ember lehetett. — mondta. — Én felvettem volna és megőrizném örökre, mert akármilyen volt, mégis csak az égből származott.

Eleonóra feltette a kalapját és felvette a kabátját.

— Készen vagyok az utra! — mondta mosolygó arccal Gabriella elé lépve. — Menjünk, kedvesem, megnézzük a színpadot, mert két óra múlva kezdődik az előadás...

Bandi fölállott.

— Velük megyek én is!

Melinda kikísérte őket és mikor visszajött, Iris mosolygó arccal fordult hozzája.

— Én is szeretnék valamit kérni — kezdte a kényelemben nevelt urilányok affektált félénk-

ségével. — A művésznők nagyon gazdagok és könnyen adhatnak; kincsük még azzal is növekszik, amit elvesznek belőle...

— A legnagyobb örömmel teszem — felelte Melinda, — bármivel állhatok szolgálatára.

Iris most előrehajolt a fotelban, megfogta Melinda kezét és elkezdte simogatni, miközben előadta kívánságát.

— Szigorúan zártkörű társaságban kérném — mondta — ha szíves volna néhány szép szavattal közreműködni.

— Hol? — kérdezte Melinda.

Iris sietve válaszolta:

— Nálunk, otthon, a baglasi kastélyban.

— Mikor?

— Szilveszter estéjén... Csupa jóbarát és ismerős lesz tegyűtt... Olyan meghit családi estély-féle, melynek fénypontja néhány művészi előadás, — zárköve a tánc volna...

Melinda elgondolkodott, miközben Iris vára-kozásteljesen nézett föl rá.

— Igen — mondta végre, — részt veszek, csak az az egyetlen föltételem, hogy a számom után azonnal visszautazom.

— Talán ezt a föltételt ráérünk akkor is megbeszélni — jegyezte meg mosolyogva Iris. Kötött utlevéllel mulatságba menni nagyon lehangoló és a résztvevő urak, különösen Tibor, ezt úgy sem engedik...

— Tibor? — kérdezte Melinda, miközben nagyon elhalványult.

— Igen, Tibor, — felelte egyszerűen Iris, aki nem vette észre, vagy nem tulajdonított Melinda sápadtságának semmi fontos okot. — Tibor is ott lesz — folytatta, — holnap velünk utazik haza... Körülbelül egy félévig utazgatunk mindenfelé a külföldön és Tibor is hozzánk csatlakozott... Nagyon szép, nagyon kellemes napokat töltöttünk együtt — beszélt őszintén Iris, anélkül hogy csak sejtette volna, hogy a másik leányra milyen hatással vannak a szavai.

— Talán ő kívánja, hogy én szerepeljek? — kérdezte Melinda megváltozott hangon.

— Nem, — sietett a válasszal Iris, — Tibor az egész tervről nem tud semmit.

— Eszerint a szilveszteri estély csak egy remiszcencia volna az elmúlt és együtt töltött szép nyári napokra — jegyezte meg Melinda, hangjában valami határtalanul gőgös gúny halvány árnyalatával.

Iris csak a szavakat hallotta és az értelmüket fogta föl, arra nem ügyelt, hogy milyen hangon voltak mondva. Iris sokkal jobban el volt foglalva saját gondolataival, amelyek nagyon színesek, nagyon élénkek voltak egy idő óta, semmint ideje lett volna arra, hogy valakinek a lelkébe pillantson. Az ő szemekre is ráhullott

a boldog emberek önzésből szőtt hályoga, amelyet néha az élet keserősége csupa perverz gyönyörűségből fel szokott tépni, hogy a szemek lássanak.

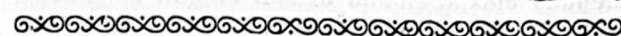
— Remiszcencia? — mosolygott Iris. — Nem bánom, mondjuk így... De lehetne bejelentése egy jövő... boldog... életnek is...

— Akkor gratulálok a menyasszonynak — és Melinda fölállott, a kezét nyújtotta. — Bár fogalmam sincs, ki lehet a vőlegény...? — Remegő hangon, sáppadt ajakkal tette föl a kérdést, mint a játékos, aki föltesz mindent az utolsó játszmára, amifől vagy az élete, vagy a halála függ.

(Folytatjuk.)

Irodalom és művészet

Egy új történeli regény

Szabó Dezső: Az elsodort falu

Jókainak a maga korából vett történeli tárgyú és társadalmi életet rajzoló regényei óta szépirodalmi munka akkora hatást nem kellett, mint a címben jelzett mű. Az utolsó hét-nyolc évnek háttéréből emelkednek ki ennek a regénynek körvonalai és oly hatalmasak, hogy a nagyarányúság minden hatását felkeltik az olvasóban. A rendes méreteket meghaladó perspektíva levegője amellest kristályosan tiszta és állászó. A belé helyezett tájak, jelenetek és emberek plasztikusan emelkednek ki. Az élet előttünk felállított színpadán olyan jeleneteknek vagyunk tanúi, hogy a realitást és az illúziót hajlandók vagyunk összezavarni. Azonban a regényíró néhány találó vonással mindig felülemelkedik az élet valóóságán, szemek előtt megmozdítja a költészet változatos színű kaleidoszkopját és lesújtva s megtisztulva válunk meg a napjainkban szokatlan terjedelmű regénytől.

Alkotója rendkívül érdekes egyéniség. A tanári pályán működött, de egzaltált egyénisége miatt sok helyen tanárkodott. Az irodalommal már régóta foglalkozik; témában és nyelvben szerfölött eredeti, gyakran a különckedés hatását tevő művei leginkább a Nyugat folyóiratban jelentek meg. Főleg francia tárgyú irodalmi tanulmányai kiválóak. Erős egyénisége megmentette a Nyugathoz csatlakozott írók társaságának különösebb hatásától és ez akkor tűnt ki, mikor

néhány évvel ezelőtt megírta *Nincs menekvés* című regényét. A magyarság erős pártfogása a külföldieskedőkkel szemben ellene fordította a kritikát. Nem csüggedt. Második művével egyszerre az elsők közé küzdötte magát. Ez a regénye nemcsak mint költői alkotás, hanem mint politikai tényező is rendkívül nagy hatást fejt. A magyarság életét egészében öleli fel és sokban emlékeztet a nagy orosz regényírók alkotásaira.

A költőknél régóta divatozó eljárással egy faluban találkozunk a magyarságnak a közelmúltban működő reprezentánsaival. Itt van a fiatal földesúr, aki elhagyja Pestet, Páris, könyveit, szórakozásait, hogy ősei földjét művelve boldoguljon maga és általa a falu. Ennek a falunak szülötte a költő és író, a magyar föld egy különleges terméke, az észnek és érzésnek óriása, de a testnek örök nyavalyása. Ebben a faluban szatócskodik egy kereskedő, aki a háboru alatt milliókat szerez és akinek fia a legmagasabb csúcsba szökkenő pályát futja meg. Egész sereg református tisztetellessel is csakhamar megismerkedünk; a családi életnek rejtelmei általuk jutnak gyakran kifejezésre. De itt vannak a kisgazdák; ahány előfordul, annyi ismerősünk. Férfiak mellett a nők. Az anyák és feleségek mellett a szeretők és a nagyszabású félvilági életnek egy káprázatos színekkel és étellel teljes képviselője. Az eposzok seregszám-lája nem tökéletesebb és gazdagabb. A magyar életnek minden vonatkozása megtalálja ebben a regényben képviselőjét, ha az utóbbi időben bármily szerephez jutott.

A tartalomnak a személyekhez fűződő vázlata csak homályos képet tud adni az egészről. Egy ősi székely család utolsó sarja, János hazamegy, hogy az otthoni földön teljesítse hivatását. Kedvence a falunak és az egyik tanítóné nevenapjára összegyülekezett református lelkészeknek. Szerelmes egy parasztleányba, de a református pap leányát kéri meg. Ez azonban a beleges költőhöz, Miklóshoz húz, de ezt is cserbenhagyja, mikor a kereskedő fiától szerzett ezresek segítségével Budapestre sikerül szöknie. A regény számai ettől fogva nagyon szétágaznak. Judit, a szépséges papleány beleveti magát az élet árjába. Szerelmeinek se vége se hossza. Fialat tanárral ismerkedik meg, aki feleségül akarja venni, azonban közvetlenül az esküvő előtt egy gróf karjaiba veti magát. Ez a viszony sem állandó, mint annyi más; megilletődötten látjuk teljes lezúllását. Tanár-jegyesével és szüleivel ismétellen találkozik, de már ekkor nincs ereje a rendes élethez. Mind a ketten elzúllnak, mint az annyi titokzatossággal teljes szerelem képviselői.

János odahaza dolgozik és szórakozik a szép parasztleány Máriával. A háboru őt is elszólitja. Vele kapcsolatban ismerkedünk meg a háboru egyes fázisaival. János mindenütt ott van; komolysága és kötelességludása általános becsülést szereznek neki. Tanuja a legjobb barátai elhullásának, résztvevője sok vitalkozásnak és harci vállalkozásnak: megsebesül és emiatt az oláh belörés alkalmával elpusztult szülei helyett átveszi a gazdálkodást. Máriát veszi feleségül és együtt ünnepli a keresztelőt a lakodalommal. Az őserő képviselője; ilyeneké a jövő.

A regény legérdekesebb alakja Miklós. Ady-nak és a regényíró Szabó Dezső egyéniségének általában sikerült összeolvasztása. Írói sikerei némileg ellenszenvessé teszik őt: az általános hódolatot unja és fölötte modern kifejezésekkel és egyébként is különös módon védekezik ellene. Elnézik hőborljait, mignem ő is kénytelen tapasztalni a népkegy változását, mikor egykori író-társai ellene fordulnak. Ez a tapasztalat megacélozza akaratát. Szakit a tétlen és léhaskodó étellel és az igazság kimondásának bajnokaként szerepel. Találón mutat rá a zsidóság és magyarság szerepére a világháboruban, sürgeti egy hatalmas, keresztény alapon álló sajtóvállalat megindítását s általában a keresztény felekezetek összefogását. Törekvését kevés siker koronazza; már-már öngyilkosságra gondol, amikor az erdőben korán reggel tett séta felkelti önbizalmát és egy szebb jövőbe vetett hittel kíván új életet kezdeni.

Fölötte érdekes a falusi kereskedő fiának az életpályája. Mindig a háttérben van, a konjunkturák azonban szerelemben, vagyonban és emelkedésben mégis neki kedveznek leginkább. Judit kegyetlenül leszólja, egykori barátai kerülnek, de mit jelent ez pénzének szaporodása és amellet, hogy az egykor lenézett zsidófiu kegyétől ezek sorsa függ. A magyar életnek és a háborunak egyik különleges alkotása ő; a viszonyok erős változásának finom vonásokkal feltüntetett képviselője. Ember, aki kinyújtott kézzel kapaszkodik a boldogság után, de ezt nem vagyon és nem magas állás nyújtja.

E főszereplők mellett tökéletessé teszik a képet a mellékalakok. Nagy számmal szerepelnek és a magyar életnek, a háborus viszonyoknak és nyomoruságoknak, a falunak és városnak életét bámulatosan finom vonásokkal tüntetik fel. Így a Farcády házaspár. A férfi költői tehetségű, jó szónok, aki azonban nem ismeri a pénz értékét és nem tud uralkodni iszákosságán. Felesége a tehetetlen, lagymatag, örökké siró asszonyoknak mintaképe. Viszont a tanítócsalád asszonya: Ilona, nőben rejtőző Napoleon. Pipogya ura örökösön haláláról ábrándozik és mikor ez

bekövetkezik, ő maga letörik, mint midőn a kerítés mellől elkorhad a tartó oszlop. Rendkívül érdekesek a falusi emberek. A fiatalja a harc-tereken pusztul el, az idősebbje vagy az oláh betörésnek esik áldozatul, vagy pedig a fővárosba menekül. Itt a szocialista agitátorok készséges eszköze lesz és vérével öntözi az utca porát, míg a vezető a tüntetéstől távol a családi othon békéjét élvezi.

A regény a magyarság életének egészét felöleli. Nem volt az utolsó éveknek kiemelkedőbb mozzanata, amely feldolgozásra nem találna. Ugy hat ez a mű, mint az üveglencsével összegyűjtött napsugár. Felemelő jelenetek váltakoznak benne mélyen lesújtókkal. A magyar élet ilyeneket minden időben elég számmal szolgáltat. De a magyarság szerepén túl is alkalmat vesz az örök emberi ábrázolására. E tekintetben igen sikerült az orosz front felbomlásának festése. Művészek és karikatúrarajzolónak tehetősége nyilvánul meg a szerzőben, amint leírja a békekötés hírének elterjedését és azokat a bizarr orgiákat a háború eltemetésével kapcsolatban, amelyeket az orosz katonák rendeznek. Rikító, bántó, visszataszító színek és jelenetek váltakoznak itt, de ezek a hosszú háborútól megkínzott emberek lelkének érthető megnyilatkozásai. A haláltól való félelem felszabadulása ez, nem különös, ha szokallan, sőt megdöbbentő módon jut kifejezésre.

Az olvasó idegei általában állandóan feszültségben vannak. A regény nemcsak szórakoztató, hanem felemelő és lesújtó. Sok helyen magával ragad az írónak fajáért való lelkesedése, a segítség módzatainak fanatikus hévvel való hirdetése, a magyar föld öserejének próféta-szavakkal való feltüntelése, másutt azonban lenyűgöz a hibáknak csaknem kegyetlenséggel határos festése, a háborús nyomor és menekülés reális rajza, az életsors kegyetlen kényszere, áldozatainak lépésről-lépésre való lezülése. Színes foltok gyakran váltakoznak fölötté sőtét tónusokban tartottakkal.

Reális ez a regény minden ízében. Realizmusa több helyen érinti a naturalizmus határát, bár az idealizmus képviselői sem hiányoznak. A valóságot főleg a családi életék hű rajza, nemkülönben a magyar viszonyoknak szépítés nélkül való jellemzése szolgálja. A születés és egyéniség törvényei szabják meg sokak életsorsának irányát és ezek ettől többé nem tudnak eltérni. Kedvező alkalmak a más utra térésre mindegyiknél kínálkoznak, azonban akaratuk sokkal gyöngébb, hogysen az általánosan felfogott életmód keretei közé tudnának szorulni. A magyar élet elfajulása pedig a vezetők tudatos eljárásának eredménye. Egy-egy képviselőválasztás az emberi

gonosz szenvedelmeknek valóságos felszabadítása. Gyöngeség és gonoszság fognak össze az utóbbi időben, hogy a magyarság pusztulását elősegítsék.

E képek rajzolásánál az író háttérben marad. Azonban annyi személyes élményét olvaslja bele a regénybe, hogy szükségképpen ki kell lépnie tartózkodó álláspontjából. Valóban fölötté érdekfeszítő a regény ama fejezetei, ahol a maga életfelfogását, törekvéseinek céltudatosságát, szándékainak tiszta voltát tünteti fel. Mivel ilyesmii a jelen élet összes tényezőivel kapcsolatban lehetséges csupán, a regényben sorban felvonulnak a közelmúlt politikai, társadalmi, tudományos és irodalmi életének összes képviselői. A mai magyar életnek nincs jelentősebb alakja, aki nem szerepelne a regény hasábjain. Ez a költői fogás a meseszöveg érdekességén túl érdekfeszítővé teszi a regény minden lapját. A szereplők, főleg a tudósok és írók, szokallan helyen és ugyancsak szokimondóan ismerhetik meg működésük jellemzését. Az olvasó nem tudja, vajjon a meggyőződésnek, a maga igazságot föltétlen megbizójának fanatikus szövegeken a helyeken, vagy a kritikus szöveg ostora csördül-e meg, vagy pedig a javítást célzó apostol kemény szavai akarják-e szolgálni a jobbravárlóást. Az élőknek ilyen szerepeltetése a regényekben nálunk csak ujabban kezdődik. Léltogosultsága mellett és ellen lehet állást foglalni, az mindenestre bizonyos, hogy ez a művészi eljárás egyelőre szokallan. Az olvasóra a szenzáció erejével hat, de vajjon miképpen vannak vele a többé-kevésbbé leszólottak?

A meseszöveg érdeklétését egyébként maga a téma megválasztása biztosítja. A mi napjainknak sz. munk. előtt lejátszódó eseményeiben vesznek részt a regény alakjai. A csendes falusi élet mellett végignézzük egy névnap lakoma utálatosságba fült dorbézolását; az istentisztelet komolysága mellett a halotti tor részégeinek idegeket romboló, rettenetes halotti táncát; a hadbavonulók mögött a hadikórház változatos életét; a békés falu életének megzavarását az ellenség belörése által és a menekülés borzalmait; a pénz birtokosainak örült pazarlása mellett az élelmiszerekre várakozó szegények lázadó gondolatait. Valóban nincs magyar regény, amely az életet ilyen sokoldaluan vette volna szemügyre és ilyen művészi módon tudná visszatükrözletni. Vaskos realitások olyan finom megfigyelésekkel váltakoznak, hogy az olvasók minden rétege megtalálja benne azt, ami rá nézve érdekes. Emellett a regényíró nem tagadta meg modern voltát. Az erotikának olyan bő szerepet juttat, hogy a jó izlés határozottan tiltakozik ellene. Szó sincs róla, az olvasók jelentékeny részénél fokozza ezzel az érdekességet, de talán a magyar élet festése nem

kívánja meg a reális ábrázolás mellett sem az erotikának ekkora szerepét.

Szokallanul sikerült a regény szereplőinek jellemzése. Ha egy író tehetségének ismertető jeléül teremtő képességét, a jellemzést vesszük, akkor *Az elsodort falu* szerzője elsőrangú íróművész. A magyar élet hordozóinak olyan alakjait teremtette meg és a külső és főleg belső jellemző vonásokat oly sokoldalúan, következetesen, hűen és igazán tünteti fel, hogy egyéniségük egyetlen vonását illetőleg sem maradunk kétségben. A legmeglepőbb a gazdagság, amellyel alakjait megteremtette. Nincs a magyar életnek olyan megnyilvánulása, amely fellüntetésre, nincs képviselője, ki szereplésre nem találna nála. Az olvasó itt-ott, a realizmus hatása alatt hajlandó a regényírótól megtagadni a fantázia kiválóbb adományát, mihelyt azonban a jellemeket veszi szemügyre és ezeknek éles és homályban maradó vonásait vizsgálja, egy lángész tehetségére kell gondolnia.

A kiváló tehetség jelentkezése az egész regény felépítésében is megnyilvánul. A két kötet fejezetei alsóbb részekre oszlanak és többé-kevésbé önálló és kerek egészet alkotnak. A nagy terjedelem mellett ez a beosztás némi elevenséget hoz magával. Nem érinti a lényegét, mégis jól esik az olvasónak egy-egy részlet után némi pihenő mert ez a regény nem tartozik a könnyű olvasmányok körébe. Egy egész faj életét öleli fel, itt-ott súlyos problémák megoldása foglalkoztatja a szereplőket, az ilyen helyeken nem lehet olyan könnyen átsiklani, mint ahol szerelmi enyelgésekről van szó. A mélyebb tartalmu helyek azonban tudatosan és jól elrendezetten váltakoznak a sekélyekkel. A szó szoros értelmében ilyenek nem is fordulnak elő, hiszen az életnek minden megnyilatkozása egyenlő az író előtt, ha az művész. E tekintetben valóban nem tudja az olvasó, a komoly és gondolatait foglalkoztató helyeket becsülje-e többre, vagy azokat, ahol az élet virágai nyílnak és gyönyörködteik a szemet, kedélyt? A téma természeténél fogva ezek a részek kisebb számmal fordulnak elő.

Különösen hat az olvasók legnagyobb részére a regény nyelve. Szokallan, váratlan, első pillanatra értelmetlen kifejezéseknek egész tömege hemzseg a regény folyamán. Az írónak tudatos, a nyelv szellemével egyező alkotásai ezek és a magyar nyelv szépségét és eredetiségét nagyon hatásosan szolgálják. E tekintetben valóságos újító az író és mint ilyen, meg kell szokni. Az új kifejezéseknek, szófordulatoknak, jellemzéseknek olyan bősége fordul elő ebben a regényben, hogy a tudatos olvasó a szokatlanság érzésének leküzdése után ebben az új nyelvezetben is élvezetet talál. Egy ősi, de mindig új tehetség

megnyilatkozásának látja, mely a nyelvet is fejleszti, változtatja, új veretűvé teszi. Ez a regény előadásának lendületessége, ujsága és fordultossága miatt is még igen sok olvasót fog meghódítani.

Az újabban fellendült magyar regényirodalomnak legjellegzetesebb alkotása ez a mű. A nemzeti-ség és művészet egy íróban való egyesülésének méltó terméke. Nem szórakoztatást célzó játék, amivé a regény utóbbi időben sülyedt, hanem jajkiáltás, vezeklés, a menekülésnek megkísérlése, a magyarra nehezedő átok megtörése. A magyar falu lakóit elsodorta a háborus zivatar, de ott ver gyökeret a magyarság őseréjű képviselője és a nép köréből választott asszonyával, erős fiacskájával ki fogja küzdeni a szebb, a jobb jövőt. A magyar élet, a családi, a nyilvános és az irodalmi is, tele volt mindenféle betegséggel. A regényben láthatja ezeknek megnyilvánulását, káros hatását mindenki. Egy nagy, tisztuló, bármilyen veszteségekkel járó megújulásra feltétlenül szükség van. Nem mondja ezt ki nyíltan a regényíró, művésze éppen ebben rejlik. A maga gondolatainak hordozói úgy beszélnek, gondolkodnak és cselekszenek, hogy a lelki élmény redménye csupán a megújulás után való kívánczóság lehet. Erre a történelmi fordulat után még nagyobb szükség van. A hazafi és íróművész nemes feladatának megnyilatkozása a regény minden lapja; utmutatás és bátorítás a homályba burkolt jövő felé.

Agárdi László

BEREGI OSZKÁR ÉS SERÁK MÁRTA művésztelyle május 29-én folyt le a vármegyeház termében, nagyszámú közönség előtt, amely talán több szívvel, mint értékelő képességgel megtöltötte a termet. Tulnyomóan serdülőkorú leányokból, le nem higgadt, szerénytelen modoru fiatal emberekből, közepes vagyoni állásu kereskedő- és iparcsaládokból, vidékiekből állott; a közismert és minden más hangversenyen már külső okokból is részvevő gazdagok és kimondott társadalmi előkelőségek távol maradtak. A műsor nem volt propaganda jellegű, amint azt egyesek egyénileg látni vélték és nyilvánosan hibáztatták; elvégre mindenki a művészetben azt találja, ami a lelkivilágának megfelel. *Beregi Oszkár* magyar és német nyelven szavalt; hang- és jellemfestésével, gondolat kifejezési módjával, de különösen temperamentumával, amelynek erejét belevitte a német költők remekeibe is, megérdemelt művészi hatást ért el. *Serák Márta* csodás hanganyaggal bír, de nincs művészi fegyverzettsége, ezért kifejező képessége is hiányos. Sárga-fekete, széles-sávu, mélyen kivágott rövid füllruhája izléstelen volt; úgy festett mint egy breitli-primadonna. *Hajós Károly* karmester minden művészi érzék nélkül kísérelte zongorán; játéka olyan értékű volt, mint egy mozi-zongoristáé, aki pénzért, ihlet, megértés és művészi kontaktus nélkül játszik. A közönség sokat és lelkesen tapsolt.

SLEZÁK LEO végre megtartotta június 3-án nagy szenzációként hirdetett s nagyon kétségessé vált hangversenyét. A német operavérad alatt is fel kellett volna lépnie, de akkor lemondott. Slezák roppant nagyigényű énekes és idegesen szeszélyes. Egyéniségére jellemzők a „Neues Wiener Journal“-ban időközönként megjelenő cikkei. Nem színpadi alak, legkevésbé lírai hőshöz való, a soványító kura nem használ nála. Hangjának sincs már a régi, szívesimogató, erőteljesen lágy csengése s ez alkalommal erősen indisponálva volt. Csak az utolsó két számmál — hogy úgy mondjuk — énekelte magát bele. Az elért hatás elsősorban nem Slezák érdeme, hanem Schubert, Loewe, Brahms, Strauss Richárd, Goldmann, Vieuxtemps és Wagner Richardé. A zongorakiséret abszolút művészi volt. A hangversenyen fellépett Slezák hidegszépségű leánya is. Hegedűn játszott néhány darabot minden különös egyéni jelleg nélkül, egyszerű iskolakészültséggel és bizonytalan vonóvezetéssel. A közönség egészen megtöltötte a termet s a végén erőszakoltan sokat tapsolt Slezák régi nimbuszának és a fehérbe öltözött aranyhaju szép leánynak.

©

©

©

A GYERMEKVILÁG most megjelent 3. számából azt látjuk, hogy szerkesztői Wenczel Ételka és Bernátsky Rózsi nemcsak ígérnek, de ígéretüket beváltani is képesek. A kedves kis lap mostani számának nivója — dacára, hogy az előbbi számok is értékesek voltak — határozott emelkedést mutat, ami azt jelenti, hogy a szerkesztők komoly célulatlansággal és idealizmussal dolgoznak, nem úgy mint a gomba módra lámadó és anyagi érdekekre alapított egyéb férclapok, amelyek nagy garral hirdetett első száma sokat ígér, — az 5. számnál semmit sem adnak és a 10. számnál észrevétel nélkül, egészen a semmibe szállnak. A Gyermekvilág igaz örömet jelent a kis olvasóknak, és a felnőttek is gyönyörűséggel olvashatják, ha van bennök gyermekded lélek és az a mindenestre nem hétköznapi képesség: a szépet és idealistát mindenütt nemcsak keresni de azt meg is találni.

Szerkesztői posta

Olaszóinkhoz. A Tavasz II. évf. 19. számában „Veszlett ütközet” címmel elbeszélést közöltünk, melynek szerzője gyanánt *Fellei Béla* volt megnevezve. Az elbeszélést az illető mint saját munkáját küldte be szerkesztőségünknek s mi azt teljes jóhiszeműséggel feltétlen irodalmi értéke miatt közöltük. Utólag tudomásunkra jutott, hogy ezt az elbeszélést eredetileg *Farkas Pál* ismertnevű budapesti író írta. Személyesen is meggyőződöttünk róla, hogy *Fellei Béla* a szóbanlevő elbeszélést *Farkas Pálnak* a „Modern könyvtár” *Singer és Wolfner* kiadásában megjelent „Az utolsó menuell és más elbeszélések” című kötetéből (163—173. oldal) szóról-szóra leírta s csak a *Tusnady* nevet változtatta meg *Váradyra*. Midőn igen tisztelt olvasóközönségünk tudomására hozzuk, hogy *Fellei Béla* úr plágiumot követte el, egyúttal olvasóinkra bizzuk, hogy nevezett úr eljárásáról megalkossák — bizonyára lesújtó — ítéletüket.

J. B. B. levelét vettem s kérem, hogy még egy ideig türelemmel lenni sziveskedjék. Nagyon leköteleztem s az elintézését is sieltetné, ha a jövőben dolgozatait lehetőleg gépen írva küldené be. Irni csak a papíros egyik felére lessék, mert különben a kéziratot a nyomda számára nem használhatjuk fel. A lap küldésére vonatkozó kívánságokkal, reklamációkkal méltóztassék ezentul közvetlenül a kiadóhivatalhoz fordulni.

Kéziratot nem adunk vissza.

Minden érzéseink között a szánalom az, mely legkevesbé csalékony.

Cherbuliez.

Csak azoknak az embereknek keserves az élet, akik ma álmodoznak és holnap okoskodnak.

Viktor.

WIGAND K. F.

GRAFIKAI MŰINTÉZET RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

KÖZPONTI TELEFON 305

FIÓK-TELEFON 16.51. SZ.

:: ALAPITÁSI ÉV 1752 ::

:: ALAPITÁSI ÉV 1752 ::

KÖZPONT: LŐRINCKAPU-UTCA 11. SZÁM

..... **FIÓK: ORSZÁG-ÚT 15. SZÁM** .....

Trenčanske-Teplice (Slovensko) Trencsén-Teplic

500 év óta gyógyítanak CSÚSZT,
KÖSZVÉNYT, ISCHIÁST stb. stb.

Felséges klíma. Elsőrendű ellátás.

Rádiumtartalmu kénes hőviz- és
iszapfürdői. - Olcsó elő- és utó-
idényárak. Prospektussal szolgál
--- a fürdőigazgatóság. ---

Štubnianske-Teplice Stubnya-Fürdő (Slovensko)

Kénesfürdő, rheuma és ischias ellen

Fővonal { Prag-Brünn-Bratislava-Rutika
Prag-Oderberg-Teschchen-Rutika

Elsőrangú ellátás. — Felvilágosítás
ad a fürdőigazgatóság.

A·B·C·KONSUM

KÓRHÁZ-UTCA 17. SZÁM

Finom fehér és vörös asztali borok, görög aszu,
pezsgő, likőrök, csokoládé, cacao, kávé, tea,
teasütemény, mák, dió, mandula, mogyoró, ma-
zsola, szilva, különféle konzervhalak, mustár,
lekvár, marmeládé, teavaj, citrom, uborka, sok-
fajta cukorka, szárított gomba, ásványvizek és
csemege áruk a legnagyobb választékban. Odol,
soszorszesz, fogpor, fogkrém, kézi krém, sampon,
parfüm, puder, finom szappanok.

Női kalapok

a legmodernebb kivitelben
a legnagyobb választékban

Schön Károly és társai
Bratislava, Lőrincikapu-utca 18

átalakítások legjutányosabb árban elvállaltatnak !!!

Állandó raktár
a legújabb bluz-
modellekből

Turk Bernát
Preyss Kristóf-utca 21.
II. emelet

SPECIÁLIS MŰTEREM MODERN FOGPÓTLÁSRA
WEPNER GUSZTÁV
BRATISLAVA * DUNA-UTCA 26. SZÁM
RENDELŐ ÓRÁK: 9-12 délelőtt és 2-5 délután

„IZA”
KOZMETIKAI
SZALON

BRATISLAVA
Stefanik-út 19. II.
emelet, ajtó 7.

BRÜCK ÉS RÓNA

Papírgyári raktár
Papír konfektió
Papírzacska gyártás
Irószerek

©
BRATISLAVA
Stefanik-út 23. sz.
Nagyméretűévágógép
a t. c. vevőknek díj-
mentesen rendelkezés-
re áll.
TELEFON 19-08

Hirdetések

a tavaszban
biztos sikerrel
járnak!

Szénsavas Vasméz (Vas-
lekvár) ..... 4 K
Kohút féle baromfi étel-
por ellenállóvá teszi a
baromfiakat a betegsé-
gek ellen ..... 4 K
Kohút féle sertés ételpor
egészséges sertésállo-
mányt biztosít .... 4 K
Szibériai fagykenőcs
„Frigura” ..... 4 K

Gyógyszerészek országos
pénzintézete r. l.

„Medikamenta” osztályában
Bratislava Vigadóépület udvarban

A „TAVASZ”

SZÉPIRODALMI ÉS MŰVÉSZETI FOLYÓIRAT RÉSZÉRE
(LŐRINCKAPU-UTCA 11) ÜGYES, AGILIS, JÓ MODORÚ

HIRDETÉSGYŰJTŐT

KERESÜNK A LEGKEDVEZŐBB FELTÉTELEK MELLETT

Sétahangverseny: Vasárnap d. u. 3 óraker

VIGADÓ-MOZGÓ

Sétahangverseny: Hétköznap d. u. 1/2 óraker

Saját zenekarával. — Karmester Fischer Károly

Előadás kezdete: Hétköznap 1/2, 7-től
1/2, 10 óraker. — Vasár- és ün-
nepnap: 1/2, 4-től 1/2, 10 óráig @@@@
Jegyek előre válthatók: Délután 1/2, 6
óráig Szeőke csemegeüzletében. 1/2, 6
órától kezdve a Vigadó-Mozgó
pénztáránál.

Junius 10—13.

Lánckereskedők

Helyárak:

Páholyülés	K 4.80
Földszinti zártszék	4.80
Erkélyülés	4.50
Első hely	4.—
Második hely	2.40
Kalona- vagy gyermek-jegy ..	1.20

Szerdán munkáselőadás
leszállított helyárakkal

Szerdán munkáselőadás
leszállított helyárakkal

POZSONYI KERESKEDELMI R.-T.

BRATISLAVA, KORONÁZÁSI DOMB-TER 2. SZ.

Sürgőnycim: Lauferes

Telefon 15-68 és 16-78

GÉPOSZTÁLYA szállít mezőgazdasági gépeket, gőz- és motorcséplőgarnitúrákat, gáz- és motorekéket, teljes malomberendezéseket, stb. stb.

KÉRJEN AJÁNLATOT KÖLTIÉGVETÉSI DIJMENT.

TAKARMÁNYOSZTÁLY vesz szálas takarmányt, szénát, lóherét, bükkönnyt, mohart, tavaszi és őszi szalmát ugy laza mint préselt állapotban a legmagasabb napi áron

KÉRJEN AJÁNLATOT

KÉRJEN AJÁNLATOT

SANATORIUM

POZSONY, MÉLY-ÚT (HEGYILIGET). TEL. 472.

FŐORVOS: DR. BÓTH JÁNOS V. EGYET. TANÁRSÉGÉD.

SEBÉSZET, NŐGYÓGYÁSZAT ÉS SZÜLÉSZET.

HIZÓKÚRA.

ÚDE HEGYI LEVEGŐ-ELSŐRANGÚ ELLÁTÁS

!SZABAD ORVOSVÁLASZTÁS!